

HABAKUK

EEN VERKLARING MET PRAKTISCHE OPMERKINGEN VAN HET BOEK VAN DEN PROFEET HABAKUK.

Het is ene dwaze inbeelding van enige Joodse rabbijnen, als zou deze profeet de zoon zijn der Sunamietische vrouw, haar eens zo wonderdadig geschonken, en daarna door Eliza opgewekt, 2 Koningen 4; gelijk ze ook beweren, dat de profeet Jona de zoon was der weduwe te Zarfath, door Elia in het leven teruggeroepen. Waarschijnlijker is de onderstelling van nieuwere geschiedkundigen, dat hij leefde en profeteerde in den tijd van koning Manasse, wiens goddeloosheid zo groot was, dat ze het verderf haastig over stad en land bracht, de verwoesting door de Chaldeeën, die de profeet vermeldt als de werktuigen van Gods oordelen. Manasse zelf werd naar Babel gevoerd, als een proef van water geschieden zou. In de apocriefe historie van Bel en den Draak wordt van Habakuk melding gemaakt als de profeet in het land van Juda, die vandaar door een engel naar Babel gevoerd werd om Daniël in den leeuwenkuil te voeden. Zij, die deze geschiedenis geloven, nemen alle moeite om het leven van den profeet voor de ballingschap en zijne voorspelling dienaangaande met dat apocrief verhaal te verzoenen. Huetius meent, dat daar sprake is van een anderen profeet van diezelfde naam, die van den stam van Simeon, gene van den stam van Levi; anderen houden het ervoor, dat hij tot het einde der ballingschap heeft geleefd, al profeteerde hij ook reeds voor het begin. En weer anderen geloven, dat dat voeden van Daniël door Habakuk geestelijk moet worden verstaan: Daniel leefde uit geloof, zoals Habakuk had gezegd, dat de rechtvaardige doen zou; Daniël werd door dat woord gevoed, Habakuk 2:4. De profetie van dit boek is ene samenvoeging van wat de profeet in naam des volks tot God en wat God tot het volk zegt, want het is des profeten taak, beiderlei tolk te zijn. Wij hebben hier ene levendige voorstelling van het verkeer en de gemeenschap tussen een genaderijken God en ene begenadigde ziel. Het geheel heeft voornamelijk betrekking op der Chaldeeën inval in het land van Juda, die het volk van God rampen bracht, ene rechtvaardige straf voor de rampen, die ze over elkaar hadden gebracht. Maar het heeft ook ene algemene betekenis, vooral om ons door die grote verzoeking heen te helpen, die godvrezende lieden door alle eeuwen hebben ondervonden, voortvloeiende uit den voorspoed en de macht der goddelozen en het daardoor veroorzaakte lijden der rechtvaardigen.

HOOFDSTUK 1

1 De last, welken Habakuk, de profeet, gezien heeft.

2 HEERE! hoe lang schreeuw ik, en Gij hoort niet, hoe lang roep ik geweld, tot U, en Gij verlost niet!

3 Waarom laat Gij mij ongerechtigheid zien, en aanschouwt de kwelling? Want verwoesting en geweld is tegen mij over, en er is twist, en men neemt gekijf op.

4 Daarom wordt de wet onderlaten, en het recht komt nimmermeer voort; want de goddeloze omringt den rechtvaardige; daarom komt het recht verdraaid voor.

5 Ziet onder de heidenen, en aanschouwt, en verwondert u, verwondert u, want Ik werk een werk in ulieder dagen, hetwelk gij niet geloven zult, als het verteld zal worden.

6 Want ziet, Ik verwek de Chaldeen, een bitter en snel volk, trekkende door de breedten der aarde, om erfelijk te bezitten woningen, die de zijne niet zijn.

7 Schrikkelijk en vreselijk is hetzelfde; zijn recht en zijn hoogheid gaat van hemzelfen uit.

8 Want zijn paarden zijn lichter dan de luipaarden, en zij zijn scherper dan de avondwolven, en zijn ruiters verspreiden zich; ja, zijn ruiters zullen van verre komen, zij zullen vliegen als een arend, zich spoedende om te eten.

9 Het zal geheellijk tot geweld komen, wat zij inslorpen zullen met hun aangezichten, zullen zij brengen naar het oosten; en het zal de gevangenen verzamelen als zand.

10 En hij zal de koningen beschimpen, en de prinsen zullen hem een belaching zijn; hij zal alle vesting belachen; want hij zal stof vergaderen, en hij zal ze innemen.

11 Dan zal hij den geest veranderen, en hij zal doortrekken, en zich schuldig maken, houdende deze zijn kracht voor zijn God.

12 Zijt Gij niet van ouds af de HEERE, mijn God, mijn Heilige? Wij zullen niet sterven; o HEERE! tot een oordeel hebt Gij hem gesteld, en o Rots! om te straffen, hebt Gij hem gegrondvest.

13 Gij zijt te rein van ogen, dan dat Gij het kwade zoudt zien, en de kwelling kunt Gij niet aanschouwen; waarom zoudt Gij aanschouwen die trouwelooslijk handelen? Waarom zoudt Gij zwijgen, als de goddeloze dien verslindt, die rechtvaardiger is dan hij?

14 En waarom zoudt Gij de mensen maken, als de vissen der zee, als het kruipend gedierte, dat geen heerser heeft?

15 Hij trekt ze allen met den angel op, hij vergadert ze in zijn garen, en hij verzamelt ze in zijn net; daarom verblijdt en verheugt hij zich.

16 Daarom offert hij aan zijn garen, en rookt aan zijn net; want door dezelve is zijn deel vet geworden, en zijn spijs smoutig.

17 Zal hij dan daarom altoos zijn garen ledig maken, en zal hij niet verschonen, met altoos de volken te doden?

In dit hoofdstuk,

I. Beklaagt zich de profeet bij God over het geweld, dat het zwaard van de gerechtigheid in zijn eigen land goddelooslijk pleegt, en over de druk daardoor op godvrezende lieden uitgeoefend, vers 1-4.

II. God laat hem profeteren omtrent de straf voor dat machtsmisbruik door het oorlogszwaard, en de verwoesting, die de Chaldeëen zullen aanrichten, vers 5-11.

III. Dan klaagt de profeet ook daarover, en het gaat hem ter harte dat de Chaldeëen zozeer de overhand hebben, vers 12-17, dat hij nauwelijks weet wat dieper te betreuren valt, de zonde of hun straf, want van beide hebben vele onschuldige lieden veel lijden. Het is goed, dat er een oordeelsdag komt en een toekomstige vergelding, wanneer het de rechtvaardigen, en hun alleen, wel zal gaan, en de schijnbare wanorde in het goddelijk bestuur van de wereld in de volmaaktste orde zal omgezet worden, zodat er geen enkele reden tot klagen overblijft.

Habakuk 1:1-17

In de aanhef van dit boek, vers, wordt ons niet méér medegedeeld, dan dat de schrijver is een profeet, een door God geïnspireerde en gezonden man, wat voldoende is (en dan behoeven wij niet te vragen naar zijn stam of geslacht of geboorteplaats), en dat het boek zelf is de last, welke hij gezien heeft. Hij was even zeker van de waarheid daarvan als wanneer hij het met zijn lichamelijke ogen reeds zag gebeuren. Hier, in deze verzen, klaagt de profeet bitter over de goddeloosheid van zijn tijd, als iemand, diep getroffen door het bedroevend verval van godsdienst en rechtvaardigheid. Het is een sombere klacht, die hij tot God richt,

1. Dat niemand Zijn eigendom het zijne kan noemen, maar dat ondanks de heiligste wetten van eigendom en recht, degene, die de macht op zijn zijde had, doen kon wat hij verkoos, al had hij er heel geen recht toe, het land was vol geweld, als eenmaal de oude wereld, Genesis 6:11. De profeet *schreeuwt geweld tot God*, vers 2, *geweld* en *ongerechtigheid*, *kwelling* en *verwoesting*, *twist* en *gekijf*. In huisgezinnen en onder vrienden, in de handel en voor de rechtbank, wordt alles met hoge hand uitgevoerd, en niemand maakt er gewetensbezwaar van. zijn buurman te verongelijken, als hij er maar zelf voordeel in ziet. Het blijkt niet, dat de profeet er zelf schade door had geleden (in zulke tijden zijn zij het best af, die niets te verliezen hebben), maar het griefde hem, te zien hoe anderen afgezet werden, en hij kon de verdrukten slechts bewenen. Zie, onschuldige lieden onrecht doen, is in zichzelf een ongerechtigheid, maar tegelijk een aanstoot voor allen, die in het Jeruzalem Gods belangstellen die zulk *geweld roepen*. Hij klaagt, vers 4, dat *de goddeloze de rechtvaardige omringt*. Een eerlijk man, een eerlijke zaak wordt rondom door vijanden belaagd, verscheidene goddelozen spannen tegen hen of tegen die zaak samen en zoeken dier verderf. Ja, een enkele wellicht weet zovele streken om een rechtvaardige te bedriegen, dat hij hem geheel in zijn macht krijgt.

2. Dat het koninkrijk in partijen en fracties verdeeld is, die elkaar bijten en vereten. Dit is een klacht aan alle vrienden van de vrede. *Er is twist, en men neemt gekijf op*, vers 3, men kweekt verdeeldheid en breuken, zet de één tegen de ander op en zaait verwijdering tussen de broeders, door het werk te doen van hen, die de broeders beschuldigen. Veten en onenigheden, die ingesluimerd waren en waar bijna niet meer aan gedacht werken, rakelen ze weer op, en dat vuurtje stoken ze vlijtig aan, hetwelk onder de sintels verdoofde. Indien de vreedzamer welgelukzalig zijn, dan zijn de vredebrekers vervloekt, die verdeeldheid zaaien en partijen kweken, welk kwaad verder reikt dan zij wanen. Het is droevig te zien, dat slechte lieden hun hand aan dat vuur warmen, dat alles wat in een volk goed is, verteert, en dat ze dat vuur gedurig aanblazen.

3. Dat de stroom van geweld en twist zo sterk is, dat die aan alle dammen en wettelijke regelen en rechtspleging weerstand biedt, vers 4. Omdat God daar geen einde aan maakt, verzet er zich niemand tegen, daarom *wordt de wet onderlaten*, zwijgt, geeft geen geluid, *haar pols slaat niet* (dat moet het woord eigenlijk betekenen), ze schijnt niet van kracht te zijn, en *het recht komt nimmermeer voor*, zoals het behoorde. Er wordt geen nota genomen van de misdaden, geen recht geoefend aan de misdadigers, ja, *daarom komt het recht verdraaid voor*. Wordt bij de rechtbank een aanklacht ingediend, dan wordt de rechtvaardige veroordeeld en de goddeloze vrijgesproken, zodat het geneesmiddel erger blijkt dan de kwaal. De wettelijke macht draagt geen zorg, de leemten van de wet aan te vullen om zulke toenemende dreigende praktijken onmogelijk te maken, de stroom van de gerechtigheid is met geweld opgedroogd, hij heeft zijn vrije loop niet langer.

4. Dat dit alles openlijk geschiedde en onbeschaamd erkend werd, als met stalen voorhoofd. De profeet klaagt, dat deze ongerechtigheid hem vertoond is, hij zag ze, waarheen hij ook zijn oog wendde, hij kon er zijn blik niet afkeren: *verwoesting en geweld is tegen mij over*, vers 3. Zie, toenemende goddeloosheid onder een volk is een toenemende ergernis voor de goeden, en als zij het niet zagen, zouden zij niet kunnen geloven, dat het zo erg was Salomo klaagt menigmaal over ergernis van deze aard, die hij "zag onder de zon," en de profeet zou daarom gaarne een kluizenaar willen worden, om het niet te aanschouwen, Jeremia 9:2. "Maar daartoe zouden wij uit de wereld moeten gaan" daarnaar kunnen wij dus verlangen, om naar die wereld overgebracht te worden, waar heiligheid en liefde eeuwig regeren, en geen bedrog noch geweld kan bestaan.

5. Dat hij hierover bij God klaagde, maar geen opheffing van het onrecht kon verkrijgen. vers 3 *Heer*, zegt hij, *waarom laat Gij mij ongerechtigheid zien? Waarom hebt Gij mij in een tijd geplaatst en op een plaats gezet, waar dat alles geduriglijk aanschouwd wordt? Waarom woon ik steeds in Mesech en Kedar? Ik roep geweld tot U: ik schreeuw luide, ik heb langen tijd geschreeuwd, maar Gij hoort niet, Gij verlost niet. Gij wreekt U niet op de verdrukken, noch doet de verdrukten recht, als ware Uw arm verkort of Uw oor zwaar geworden. Wanneer God de goddeloosheid van de goddelozen door de vingers schijnt te zien, ja, ze te begunstigen, door hun voorspoed te verlenen, dan wordt het geloof van de rechtvaardigen wel eens geschokt en het is hun een droeve beproeving: "Immers hebben wij tevergeefs ons hart gezuiverd", Psalm 73:13. En het verhardt de anderen in hun goddeloosheid, zodat ze zeggen: "De Heer heeft het land verlaten," Ezechiël 18:5. Wij moeten niet vreemd opkijken, wanneer de goddeloosheid voor een tijd bloeit en voorspoed heeft. God heeft daarvoor Zijn redenen, en wij mogen vertrouwen, dat het goede redenen zijn, zowel tot straf voor de goddelozen als tot beproeving van de rechtvaardigen. Daarom, ofschoon wij met de profeet pleiten en om uitvoering van Zijn oordelen bidden, toch moeten wij zeggen: Hij is in alles wijs, rechtvaardig en goed, en geloven, dat de dag, al blijft die lang uit, komen zal, waarop de zonde van de verdrukken aan het licht zal treden en hun vergelding over hen komt, terwijl het gebed van de verdrukten verhoord wordt.*

Wij vinden hier een antwoord op de klacht van de profeet, dat hem de verzekering geeft, hoe God, al verdraagt Hij lang toch niet altijd Zijn ongehoorzaam volk zal dulden. De dag van de wraak is in Zijn hart, en dat moet hij hun meedelen, opdat zij nog door boete en terugkeer het gedreigde oordeel mochten ontvlieden.

I. De inleiding tot dat vonnis is ontzaglijk, vers 5 :*Ziet onder de heidenen en aanschouwt*. Nu zij door Gods lankmoedigheid niet tot bekering gebracht worden, is 't nodig, dat Hij een andere weg met hen inslaat. Geen wroeging van de consciëntie is zo bitter als die over misbruikt geduld. De Heer zal hen bezoeken met,

1. Een openbare straf, die door de heidenen zal aanschouwd worden, de omwonende natiën zullen er op letten en er zich over verbazen zie Deuteronomium 29:24, 25. Het zal de rampen onder Israël verergeren, dat het van de wereld tot schouwspel wordt.

2. Een verbazende straf, zo vreemd en verrassend, zo afwijkend van de gewone wegen van de Voorzienigheid, dat men onder de heidenen er geen voorbeeld van kan aanwijzen, smartelijker en zwaarder dan wat God gewoonlijk over de volken brengt, die Hem niet kennen. Ja, het zal niet geloofd worden, zelfs door diegenen, die de voorzegging ervan gehoord hadden voordat God het oordeel zond, noch door hen, die het vernemen als het door ooggetuigen hun

medegedeeld wordt. "Gij zult het niet geloven, als het verteld zal worden." Het zal ongelofelijk geacht worden, dat zovele oordelen samenvallen, en elke omstandigheid zo wonderlijk samenloopt om het kwaad te vergroten en te verergeren, dat zo'n groot volk zo diep vernederd en verbroken wordt, en dat God zo streng handelt met een natie, die Hij in Zijn verbond opgenomen, en voor welke Hij zoveel gedaan had. De straf van Gods bondsvolk moet wel aller verbazing wekken.

3. Een spoedige straf: "Ik werk een werk in uw dagen, nu, weldra, dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat het oordeel zal zijn vervuld". De zonden van vroeger dagen zullen aan u in deze dagen bezocht worden, want nu is de maat uwer ongerechtigheid vol, Mattheus 23:36.

4. Het zal een straf zijn, waarin Gods komst duidelijk openbaar zal worden, het zal een straf uit Zijn eigen hand zijn, zodat allen, die het zien, zullen zeggen: "Dit is Gods vinger." Het zal een vreselijk ding zijn, in Zijn handen te vallen, wee dengenen, die Hij zo bezoekt.

5. Het zal een straf zijn tot type van die welke eenmaal over de verachters van Christus en Zijn Evangelie komt, want op deze woorden zinspeelt Handelingen 13:41 : "Ziet, gij verachters! en verwondert u, en verdwijnt. De verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeëen om haar afgoderij was een voorbeeld van die door de Romeinen, omdat de Joden Christus en Zijn Evangelie hadden verworpen, een verbazend iets, bijna ongelofelijk. "Is het verderf niet wat vreemds voor de werkers van de ongerechtigheid?" Job 31:3.

II. Het vonnis zelf is zeer vreselijk en buitengewoon, vers 6 *Want ziet, Ik verwek de Chaldeëen*. Er waren er, die heel wat twist en tweedracht onder hen verwekten, en dat was hun zonde, en nu verwekt God de Chaldeëen tegen hen, die met hen zullen twisten en strijden, en dit zal hun straf zijn. Zie, wanneer Gods bondsvolk onderling twist, verdeeld is en verteert, dan is het billijk, dat God de algemenen vijand over hen brengt, die door een algehele verwoesting de vrede onder hen herstelt. De twistende partijen te Jeruzalem waren ten hoogste verbitterd tegen elkander, toen de Romeinen kwamen en wegnamen beide hun plaats en hun volk. De Chaldeëen zullen de werktuigen van de gedreigde verwoesting zijn, en ofschoon derzelver drijfveren onrechtmatig zijn, zij zullen de gerechtigheid des Heeren uitvoeren en de ongerechtigheid in Israël straffen. Nu hebben wij hier,

1. Een beschrijving van het volk, dat tegen Israël zal verwekt worden, om hun gunst te zijn.

a. Zij zijn een bitter en snel volk, wreed en trots, wat zij doen, doen zij met geweld en in woede, zij zijn voortvarend in hun raadslagen, hevig in hun hartstochten, en onbesuisd in hun besluiten en handelingen, zij tonen geen barmhartigheid en sparen geen moeite. Ellendig is de toestand van degenen, die in de handen van deze wreedaards vallen.

b. Zij zijn sterk en daarom geducht, niets bestaat voor hen, en hun ontvluchten is onmogelijk, vers 7. *Verschrikkelijk en vreselijk is dat volk*, befaamd om de dappere troepen, die ze in het veld brengen vers 8. *Zijn paarden zijn lichter dan de luipaarden* om aan te vallen en te vervolgen, en *zij zijn scherper dan de avondwolven*. En wolven worden geacht het gevaarlijkst te zijn tegen de avondtijd, nadat zij de hele dag hongerig zijn geweest, zij wachten dan op de duisternis, onder welke bedekking al het gedierte des wouds uittreedt, Psalm 104:20. Hun ruiters zullen zeer talrijk zijn: *Zijn ruiters verspreiden zich*, vers 8, overal heen, want *zij zullen van verre komen* en het hele land, dat zij veroveren, overstromen, het plunderen en zich met de buit verrijken. *En zich haastende om te roven*, zullen zij zich spoeden tot de roof (als

die in Jesaja 8:1, kantt.), want zij zullen vliegen als een arend naar de aarde zich spoedende om te eten, neerschieten op de prooi die hij in 't oog heeft gekregen.

c. Hun eigen wil is hun wet, in de hittigheid hunner vervolging willen zij door geen wet van menselijkheid, billijkheid en eer beteugeld worden: *hun recht en hun hoogheid gaat van henzelf uit*, vers 7. Begeerte en hartstocht beheersen hen, niet rede en consciëntie. Hun beginsel is: "Quicquid libet, licet, Mijn wil is mijn wil." En: "Sic volo, sic jubeo stat pro ratioe voluntas, dat is mijn wil, dat is mijn bevel, zoals ik verkies, zal het geschieden." Welke gunst is van zo'n vijand te hopen? "Zie, degenen, die onrechtvaardig en onbarmhartig zijn geweest, onder wie de wet onderlaten wordt en het recht nimmermeer voortkomt, die zullen rechtvaardig met hun eigen munt betaald worden en in de handen derzulken vallen, die onrechtvaardig en onbarmhartig met hen handelen zullen."

2. Een profetie van de geduchte strafoefening, welke die vreselijke natie houden zal: "Zij zullen wandelen door de breedte van de aarde" (gelijk het gelezen kan worden), want binnen weinig tijds onderwierpen de Chaldeeusche strijdkrachten alle volken in die streken, zodat het scheen als hadden ze de ganse wereld veroverd, zij brachten Azië en een deel van Afrika onder het juk. Of: door de breedte van het land Israëel, dat door hen geheel verwoest werd. Hier wordt voorspeld,

a. Dat zij alles als het hunne zullen in bezit nemen, wat zij in handen krijgen. Zij zullen komen om *erfelijk te bezitten woningen die de hunne niet zijn*, vers 7, waarop zij geen recht hebben, maar die ze door het zwaard buit maken.

b. Zij zullen de oorlog met alle mogelijke kracht voortzetten: *Het zal totaal tot geweld komen*, vers 9, niet om een betwist recht met het zwaard te handhaven, maar, recht of onrecht, zich met de buit te verrijken. *Wat zij inslorpen zullen met hun aangezicht en, zullen zij brengen naar het oosten*, hun aangezicht zal zo woest en vreselijk zijn, dat een enkele blik hen meester zal maken van al wat zij begeren, zodat zij het alles zullen *verzwelgen*, gelijk de oostenwind knoppen en bloesems verstijft en doodt. *Hun aangezichten zullen naar het oosten zien*, zij zullen het oog op hun eigen vaderland hebben, dat oostelijk van Judea lag, en de behaalde buit zal daarheen gevoerd worden.

c. Zij zullen een groot aantal gevangenen meenemen en naar Babel zenden: Zij zullen de gevangenen verzamelen als zand, vanwege de menigte en nooit genoeg hebben zolang er nog meer te krijgen zijn.

d. Zij zullen de geboden tegenstand niet achten, vers 10. Rekenen de verslagen Joden op hun grote mannen om stand te houden en door hun wijsheid en moed de zegepralende legerscharen van de Chaldeëen te weerstaan? Helaas, dat zal niets te beduiden hebben. Zij zullen, hij, (gelijk dat in onze vertaling luidt, dat is: Nebukadnezar die door zijn velen voorspoed opgeblazen is, zal de koningen beschimpen met de bevelhebbers van de benden, die hem het hoofd bieden, en de prinses zullen hem een belaching zijn, zo ongelijk zijn hun respectieve strijdkrachten. Rekenen zij op hun garnizoenen en vaste steden? Hij zal alle vesting belachen want ze zal hem te zwak wezen, en hij zal stof vergaderen, en hij zal ze innemen. Een weinig aarde, tot wal opgeworpen, zal hem alle hulp tegen hen geven, die hij ken verwachten, hij zal er de spot mee drijven en van de verovering een spel maken.

e. Door dit alles zal zijn hoogmoed tot ondraaglijke trots opgeblazen worden, en dat zijn val zijn, vers 11. *Dan zal hij de geest veranderen.* De geest van volk en vorst zal verwaander en onbeschaamder worden. Zij, die niet meer tevreden zijn met hun eigen recht, zullen evenmin tevreden wezen, als ze zich anderer recht hebben aangematigd, al naar hun macht toeneemt, vermenigvuldigt zich hun begeerte. De zegepralende koning zal alle grenzen van rede, billijkheid en bescheidenheid overschrijden, hij zal zich schuldig maken, zal God tot zijn vijand maken en zo zijn ondergang voorbereiden, door deze zijn kracht voor zijn God te houden, terwijl toch die kracht hem door de God Israëls verleend was. Bel en Nebo waren de goden van de Chaldeëen, en die gaven zij de eer van hun voorspoed, zij werden verhard in hun afgoderij en beweerden lasterlijk, dat zij Israël hadden overwonnen, omdat hun goden de God van Israël te sterk waren. Zie het is een grote belediging (en een zeer gewone onder trotse lieden), dat zij eer voor zichzelf nemen of de goden van hun eigen maaksel geven, die alleen de levende, ware God toekomt. Deze laatste woorden van de zin geven het bedroefde volk des Heeren een flauwe troost, die helpen kan om het te bemoedigen en de hoop te verlevendigen en het voor verlossing toe te bereiden, zoals ook toen geschiedde. Hun vijanden evenwel veranderen de geest, worden slechter en rijper voor het verderf, dat op Gods tijd onvermijdelijk komen zal, want "hoogmoed, die zich tegen God verheft, gaat voor de val."

Als de profeet van de Heer ontvangen heeft wat hij het volk moet overbrengen, keert hij zich weer tot God en spreekt Hem opnieuw aan, om zijn geest gerust te stellen onder de last, die hij had gezien. Nog is hij vol klachten. Als hij rondom zich ziet, dan bemerkt hij niets dan geweld, dat door Israël wordt begaan, en het is moeilijker te zeggen, welk gezicht droeviger is. Zijn gedachte omtrent beide stort hij voor Gods aangezicht uit. Het is onze plicht beide de ongerechtigheden en de rampen van Gods kerk ter harte te nemen, naar de tijd en de plaats van onze woning. Maar wij moeten ons in acht nemen, dat wij niet ongeduldig en gemelijk worden, en de droefheid te verdrijven, zodat wij God de schuld gaan geven en onze troost en gemeenschap met Hem verliezen. De wereld is slecht, is dat altijd geweest en zal dat immer zijn, wij zijn buiten macht, ze te verbeteren, maar wij zijn zeker, dat God de wereld regeert en alles op Zijn eer doet uitlopen. Daarom moeten wij er ons in schikken, zelf beter worden en naar het heil van velen streven. Het vooruitzicht van de overmacht van de Chaldeëen brengt de profeet op de knieën en hij verstout zich, met God daarover te pleiten. In zijn pleit kunnen wij opmerken:

I. De waarheden, die hij uitspreekt, waarbij hij besluit te blijven, en waarmede hij zichzelf en zijn vrienden tracht te troosten, onder de toenemende en dreigende macht van de vijanden, ook ons zullen ze van aangename overwegingen voorzien, om ons in een gelijk geval te steunen.

1. Hoe het ook zij, *God blijft toch de Heer onze God en onze Heilige*, vers 12. De zegevierende Chaldeëen schrijven hun macht en voorspoed aan hun afgoden toe, maar ons wordt geleerd hun te zeggen, dat *de God Israëls de ware God, de levende God is*, Jeremia 10:10,11.

a. Hij is JHH, de fontein van alle goed macht en volmaaktheid. Onze Rots is nu gelijk de hunne.

b. "Hij is mijn God". De profeet spreekt in naam des volks, iedere Israëliet mag zeggen: "Hij is de Mijne. Al zijn wij dus terneergeworpen, al is dit alles ons overkomen, toch hebben wij de naam van onze God niet vergeten, noch onze betrekking tot Hem verlaten, wij hebben Hem niet verloochend, noch heeft Hij ons verloochend", Psalm 44:17. Wij zijn een volk, dat God

oneer aandoet, toch is Hij de onze, en wij zullen om dit alles niets onbillijks van Hem denken noch van Zijn dienst.

c. Hij is mijn Heilige. Dit zegt ons, dat de profeet God liefhad als een heilig God, Hem om die heiligheid liefhad. Hij is de Mijne, omdat hij is de Heilige, en daarom zal Hij mijn Heiligmaker en mijn Verlosser zijn, omdat Hij mijn Heilige is. Mensen zijn onheilig, maar mijn God is heilig.

2. Onze God is van eeuwigheid. Daarop pleit hij: "Zijt gij niet van ouds af de Heer mijn God?" Het is een oorzaak van grote en voortdurende troost voor Gods volk, onder de troebelen van dit leven, dat zijn God van eeuwigheid is. Dit behelst,

a. De eeuwigheid van Zijn natuur, als Hij van eeuwigheid is, zal Hij ook tot in eeuwigheid zijn, en wij moeten ons dat herinneren, wanneer zienlijke dingen, die tijdelijk zijn, ons ootmoediger, dan hebben wij overvloedige hulp in een onzienlijke God, die eeuwig is. "Zijt Gij niet van ouds af, en wilt Gij dan niet Uw eeuwige arm ontbloten en Uw eeuwige raad volvoeren, om U zelf een eeuwige naam te maken?"

b. De oudheid van Zijn verbond. "Zijt Gij niet van ouds af een God, die met Uw volk een verbond hebt gemaakt" (zo verstaan sommigen het), "en hebt Gij voor dat volk niet van ouds af grote dingen gedaan, die wij met onze oren gehoord en waarvan ons onze vaders verteld hebben, en zijt Gij niet nog dezelfde God, die Gij altijd geweest zijt? Gij zijt God en verandert niet."

3. Zolang de wereld bestaat, zal God er Zijn kerk hebben. Gij zijt van eeuwigheid, en daarom zullen wij niet sterven. Gods Israël zal niet uitgeroeid worden, noch de naam van Israël uitgedelgd, al schijnt het soms er na aan toe te zijn, zo als de apostel schrijft, 2 Corinthiers 6:9 "als stervende, en ziet, wij leven, als getuchtigd, en niet gedood," Psalm 118:18. Zie, hoe de profeet de eeuwigheid van de kerk uit de eeuwigheid Gods afleidt, want Christus heeft gezegd: "Ik leef en gij zult leven," Johannes 14:19. Hij is de rots, waarop de kerk zo wel gebouwd is, dat "de poorten van de hel haar niet zullen overweldigen. Wij zullen niet sterven."

4. Wat de vijanden van de kerk ook tegen haar ondernemen, dat is overeenkomstig Gods raad en naar Zijn wijze en heilige doeleinden, "Gij hebt hem gesteld en hebt hem gegrondvest." Het is God, die de Chaldeën hun macht verleende, ze een geducht volk maakte, en in Zijn raad bepaalde wat zij zouden doen, want zij hadden geen macht over Israël dan die hun van Boven gegeven was. Hij droeg hun op, de roof te roven en de plundering te plunderen, Jesaja 10:6. Hierin blijkt God de machtige God, van Wie alle macht afdaalt en afhankelijk is. Die gaat zo ver Hij wil, en Hij gebiedt: "Tot hiertoe en niet verder." Degenen, wie God een opdracht geeft, kunnen niet meer doen dan Hij hun opdraagt, daarin ligt een grote troost voor Gods lijdend volk. De mensen zijn in Gods hand, een roede in Zijn hand, Psalm 17:14 En Hij heeft hen tot een oordeel gesteld, en om te straffen, heeft Hij hen gegrondvest. Gods volk heeft straf nodig en verdient die, het moet die verwachten en zal ze hebben, wanneer goddeloze mensen tegen hen losgelaten worden, is dat niet tot hun verderf, opdat zij omkomen, maar tot hun kastijding, opdat zij heilig worden, het is niet bedoeld als zwaard, om ze af te snijden, maar als een roede, om de dwaasheid uit hun hart weg te nemen, hoewel zij het zo niet menen en hun hart alzo niet denkt, Jesaja 10:7. Zie, het is een oorzaak van grote troost, met betrekking tot de smarten en beproevingen van de kerk, dat, wat kwaad de mens ook tegen haar smeedt, God daardoor het goede over haar brengt, en wij zijn zeker, dat Zijn zaad zal bestaan.

5. Hoewel de goddeloosheid van de goddelozen een tijd moge bloeien, toch is God een heilig God en keurt Hij die goddeloosheid niet goed vers 13. *Gij zijt te rein van ogen, dan dat Gij het kwade zou zien* met enigen schijn van goedkeuring, neen, het is *de gruwelijke zaak, die Hij haat*, Jeremia 44:4. Hij ziet al de zonde, die in de wereld bedreven wordt, ze is Hem een gruwel, hatelijk in Zijn ogen, en degenen, die ze bedrijven, geven Zijn gerechtigheid aanstoot. In Gods natuur ligt afkeer van die genegenheden en handelingen, welke met Zijn heilige wet strijden, en al is er gelukkig een middel gevonden, waardoor zondaars verzoend kunnen worden, met de zonde verzoent Hij Zich nimmer en kan Hij Zich niet verzoenen. Aan deze regel moeten wij ons bestendig houden, hoezeer de leidingen van Zijn voorzienigheid daarmede somtijds onverenigbaar schijnen te zijn. Zie, als God de zonde toelaat, mag dit nooit uitgelegd worden, als zou Hij ze goedkeuren, want "Hij is geen God, die lust heeft aan goddeloosheid," Psalm 5:5. De goddeloosheid, waarvan hier gezegd wordt, dat God ze niet kan aanschouwen, kan wel bepaald die zijn welke van de kerk door haar vervolgers bereid wordt, al heeft God reden om ze toe te laten, Hij keurt ze daarom niet goed, gelijk die van Bileam, Numeri 23:21. Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jacob, ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël, dat is, Hij vergeeft ze, hetgeen voor Gods volk, in zijn beproeving door de woede van mensen, zeer troostrijk is, zij mogen daaruit niet afleiden, dat God tegen hen is, al haatten hen ook degenen, die hen vervolgen: Hij heeft hen lief, en in Zijn liefde kastijdt Hij hen.

II. De grieven, waarover Hij klaagt, of die Hij moeilijk met deze waarheden kan rijmen. Aangezien Gij een heilig God zijt, waarom laat Gij dan toe, dat godloochenaars Uw kerk aanleiding geven om te vragen, of Gij bestaat of niet? "Waarom ziet Gij op de Chaldeën, die trouweloos met uw volk handelen, en laat hun woeden tegen ons welgelukken? Waarom verdraagt Gij, dat Uw gezworen vijanden die Uw naam lasteren, dus trouweloos handelen met Uw gezworen onderdanen, die Uw naam vrezen?" Wat zullen wij tot deze dingen zeggen?" Dit was een verzoeking voor Job, Hoofdstuk 21:7, 24:1 voor David, Psalm 73:2, 3, voor Jeremia, Hoofdstuk 12:1,2.

1. Dat God de zonde toeliet en geduld had met de zondaars. Hij zag op hen, zag al hun goddeloze plannen en daden, en hield ze niet terug noch strafte hen, maar gaf hun voorspoed, en liet hen begaan. Ja, dat Hij op hen zag wil toch zeggen, dat Hij niet alleen hen niet bestrafte, noch hun in een weg trad, maar hun zelfs aanmoediging en bijstand verleende, alsof Hij hun doen goedkeurde en begunstigde. Hij zweeg, wanneer zij in hun boze weg voortgingen, zeide niets tegen hen en gaf geen bevel hen tegen te houden. Deze dingen hebt Gij gedaan, en ik zweeg stille.

2. Dat Zijn geduld misbruikt werd, en omdat het oordeel over deze boosdoeners en hun boze daden niet haastig geschiedt, daarom is hun hart in hen vol om kwaad te doen.

a. Zij waren vals en bedrieglijk, men kon hen niet vertrouwen, noch op hen bouwen. Zij handelen trouweloos, onder de schijn van vrede en vriendschap vervolgen en volvoeren zij hun boze plannen en hechten aan hun eigen woord generlei verplichting.

b. Zij haatten en vervolgden de mensen, omdat die beter waren dan zichzelf, gelijk Kaïn Abel haatte, omdat zijn eigen werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig. De goddeloze verslindt de mens, die rechtvaardiger is dan hij, om dezelfde reden, omdat die hem beschaamd maakt, zij hebben een afkeer van het beeld Gods en verderven daarom goede mensen, omdat die dat beeld dragen. Ofschoon vele Joden even slecht waren als de Chaldeën,

ja erger, toch waren er ook onder hen, die rechtvaardiger waren en toch door hen verteerd werden.

c. Het stond bij hen gelijk, of ze een mens doodden dan wel een vis vingen. De profeet beklagt zich hierover. Daar de voorzienigheid de zwakkeren had opgeofferd om een prooi van de sterkeren te zijn, waren geen inderdaad *als de vissen van de zee*, vers 14. Zo hadden ze ook onder elkaar gedaan, op elkander azende, gelijk de grotere vissen op de kleinere, vers 3, en nu werden zij allen zo behandeld door hun gemeenschappelijke vijand. Zij waren als het kruipend of zwemmend gedierte (want deze uitdrukking wordt gebruikt voor vissen, Genesis 1:20, die geen overste over zich hebben, hetzij om hun te beletten, elkander te verteren, of ze te bewaren, dat geen vijand ze verslindt). Zij worden de Chaldeërs prijsgegeven als vissen aan de vissen Die trotse verdrukkers maken er geen gewetenszaak van, hen te doden, evenmin als wanneer zij de vis uit het water halen, zo weinig geven zij om een mensenleven. Zij achten het niet, als zij iemand doden, maar doen het even gemakkelijk als een vis vangen, die geen tegenstand biedt, zonder bescherming of verdediging, het is hun eer tijdverdrijf dan inspanning. Zij maken geen verschil, allen, die in hun net komen, zijn vissen, zij noemen alles het hun wat zij in de handen krijgen. Zij hebben verschillende manieren om te verderven en te vernielen, gelijk de mensen ze hebben om vis te vangen. Sommige *trekken zij met de angel op*, vers 15, één voor één, andere *vergaderen ze in hun garen*, bij menigten, en *verzamelen ze in hun net*. Zulk een verscheidenheid van middelen hebben zij om uit de weg te ruimen van wie zij wat hopen te winnen.

d. Zij roemen in wat zij gekregen hebben, en vermaken er zich mede, al is het ook met onrecht verkregen, zij hebben voorspoed met hun verdrukking en bedrog, zij bezitten zeer veel en wel van het beste, hun land is goed en zij hebben het in overvloed. En daarom,

A. Zij zijn zeer zelfgenoegzaam en genieten zij leven vrolijk, vers 15. *Daarom verblijden en verheugen zij zich*, omdat hun rijkdom groot is, en hun streven van die te vermeerderen slaagt, Job 31:25. Ziele, neem rust, Lukas 12:19

B. Zij zijn zeer verwaand, uiterst zelfzuchtig en grote bewonderaars van hun eigen vindingrijkheid en overleg. Zij offeren aan hun garen en roken aan hun net, zij juichen zich zelf toe, dat zij zoveel geld verdiend hebben, al is het ook nog zo oneerlijk. Zie, in ons woont de neiging van ons zelf de eer te geven van onze uitwendige voorspoed en te zeggen: "Mijn kracht en de sterkte mijner hand, heeft mij dit vermogen verkregen", Deuteronomium 8:17. Dit is afgoderij met zichzelf bedrijven, offeren aan ons garen, omdat het van ons is, hetgeen even ongerijmde afgoderij is als die van Neptunus of Dagon. Wat hun hun net doet roken, is, dat door dezelve zijn deel vet is geworden. Zij, die van hun geld hun god maken, maken ook de god van hun sleepnet, waardoor zij zoveel geld gekregen hebben.

III. De profeet spreekt tenslotte zijn nederige hoop uit, dat God deze verwoesters van het mensdom niet immer zal toelaten, voort te gaan en voorspoed te genieten, en pleit aldus met Hem vers 17, *Zal hij daarom altoos zijn garen ledig maken?* Zullen zij zich verrijken en hun vaten vullen met datgene, hetwelk zij door geweld en verdrukking aan hun naburen ontnomen hebben? Zullen zij hun vat telkens weder leegmaken om nieuwen buit te vangen? En zult Gij hen in die boze weg laten voortgaan? *Zullen zij niet verschonen met altoos de volkeren te doden?* Moeten mensen en goederen van de volken steeds aan hun vat opgeofferd worden? Alsof het een klein ding ware de mensen van hun goed te beroven, zullen ze ook God om Zijn eer brengen? Is God niet de Koning van de volken en zal Hij hun geschonden recht niet

handhaven? Is Hij niet naijverig op Zijn eigen eer, en zal Hij daarvoor niet waken? De profeet beveelt die zaak God aan en laat ze aan Hem over, gelijk de Psalmist in Psalm 74:22 "Sta op, o God, twist Uw twistzaak."

HOOFDSTUK 2

- 1 Ik stond op mijn wacht, en ik stelde mij op de sterkte, en ik hield wacht om te zien, wat Hij in mij spreken zou, en wat ik antwoorden zou op mijn bestraffing.
- 2 Toen antwoordde mij de HEERE, en zeide: Schrijf het gezicht, en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt.
- 3 Want het gezicht zal nog tot een bestemden tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.
- 4 Ziet, zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem; maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.
- 5 En ook dewijl hij trouwelooslijk handelt bij den wijn, een trots man is, en in zijn woning niet blijft; die zijn ziel wijd opendoet als het graf, en gelijk de dood is, die niet zat wordt, en tot zich verzamelt al de heidenen, en vergadert tot zich alle volken.
- 6 Zouden dan niet al dezelve van hem een spreekwoord opnemen, en een uitlegging der raadselen van hem? En men zal zeggen: Wee dien, die vermeerdert hetgeen het zijne niet is (hoe lange!), en dien, die op zich laadt dik slijk.
- 7 Zullen niet onvoorziens opstaan, die u bijten zullen, en ontwaken, die u zullen bewegen, en zult gij hun niet tot plundering worden?
- 8 Omdat gij vele heidenen beroofd hebt, zo zullen alle overgeblevene volken u beroven; om het bloed der mensen, en het geweld aan het land, de stad, en alle inwoners derzelve.
- 9 Wee dien, die met kwade gierigheid giert voor zijn huis, opdat hij in de hoogte zijn nest stelle, om bevrijd te zijn uit de hand des kwaads.
- 10 Gij hebt schaamte beraadslaagd voor uw huis; uitroeiende vele volken, zo hebt gij gezondigd tegen uw ziel.
- 11 Want de steen uit den muur roept, en de balk uit het hout antwoordt dien.
- 12 Wee dien, die de stad met bloed bouwt, en die de stad met onrecht bevestigt!
- 13 Ziet, is het niet van den HEERE der heirscharen, dat de volken arbeiden ten vure, en de lieden zich vermoeien tevergeefs?
- 14 Want de aarde zal vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des HEEREN bekennen, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.
- 15 Wee dien, die zijn naaste te drinken geeft, gij, die uw wijnfles daarbij voegt, en ook dronken maakt, opdat gij hun naaktheden aanschouwt.
- 16 Gij zult ook verzadigd worden met schande, voor eer; drinkt gij ook, en ontbloot de voorhuid; de beker der rechterhand des HEEREN zal zich tot u wenden, en er zal een schandelijk uitbraaksel over uw heerlijkheid zijn.
- 17 Want het geweld, dat tegen Libanon begaan is, zal u bedekken, en de verwoesting der beesten zal ze verschrikken, om des bloeds wil der mensen, en des gewelds in het land, de stad en aan alle inwoners derzelve.
- 18 Wat zal het gesneden beeld baten, dat zijn formeerder het gesneden heeft? of het gegoten beeld, hetwelk een leugenleraar is, dat de formeerder op zijn formeersel vertrouwt, als hij stomme afgoden gemaakt heeft?
- 19 Wee dien, die tot het hout zegt: Word wakker! en: Ontwaak! tot den zwijgenden steen. Zou het leren? Ziet, het is met goud en zilver overtrokken, en er is gans geen geest in het midden van hetzelfde.
- 20 Maar de HEERE is in Zijn heiligen tempel. Zwijg voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!

In dit hoofdstuk hebben wij een antwoord als door de profeet verwacht werd, vers 1 en door de Geest Gods gegeven, op de klachten, die de profeet geuit had naar aanleiding van het geweld en de overwinningen van de Chaldeënen aan het einde van het vorige hoofdstuk. Het antwoord is,

I. Dat, nadat God Zijn eigen raad heeft uitgevoerd door de overmacht van de Chaldeënen en het geloof en het geduld van Zijn eigen volk beproefd, om de oprechten van de huichelaars onder hen te scheiden, Hij met de Chaldeënen afrekenen, hen vernederen en ten onder brengen zal, niet alleen die trotse Nebukadnezar, moet ook die fiere monarchie, meer haar grenzenloze en onverzadelijke dorst naar heerschappij en rijkdom, waarvan zij zelve ten laatste een prooi zou worden, vers 2-8.

II. Dat niet zij alleen, maar alle zondaars, onder de goddeloze roede zouden bezwijken.

1. Zij, die begerig, gretig zijn naar weelde en eer, vers 9-11.

2. Zij, die verdrukken en benadelen en op oneerlijke wijze land vermeesteren, vers 12-14.

3. Zij, die dronkenschap bevorderen, opdat zij hun naburen te schande maken vers 15-17. Zij, die afgoden vereren, vers 18-20.

Habakuk 2:1-20

Hier

I. Nadert de profeet nederig tot God, vers 1. *Ik stond op mijn wacht* gelijk een schildwacht op de muren van een belegerde stad, of aan de grenzen van een bedreigd land, met het doel, uit te zien naar wat te bespeuren valt. *Ik stond op mijn wacht* en keek rond, *ik hield wacht om te zien, wat Hij in mij spreken zoude*, ik luisterde aandachtig naar de woorden van Zijn mond en merkte zorgvuldig op de gangen van Zijn voorzienigheid, opdat mij geen enkel woord van Zijn bescheid mocht ontgaan. *Ik hield wacht om te zien wat Hij in mij spreken zou*, wat de Geest van de profetie mij zou dicteren, als antwoord op mijn klachten. Zelfs in gewone tijden spreekt God tot ons niet alleen door Zijn Woord, maar ook door onze consciëntie en fluistert ons toe: "Dit is de weg, wandel in hem" en wij moeten op Zijn aanwijzing in beiderlei vorm acht geven. Dat de profeet zich op de sterkte of op een hoogte stelde, betekende zijn voorzichtigheid, dat hij gebruik maakt van de middelen en wegen, die hij binnen zijn bereik heeft om Gods wil te leren kennen en daaromtrent onderricht te ontvangen. Zij, die naar God willen luisteren, moeten zich van de wereld afkeren en daarboven verheven zijn, moeten hun opmerkzaamheid spannen, hun gedachten samentrekken, de Schrift onderzoeken ervaring en ervarene raadplegen, bidden zonder ophouden en zich op de sterkte stellen. Zijn wacht houden tekent zijn geduld, vastberadenheid en volharding, hij is bereid een tijd te wachten en de gelegenheid waar te nemen zoals de wachter doet. Hij wil weten wat God in hem spreken zal, niet slechts voor zijn eigen voldoening, maar tevens om hem, als profeet in staat te stellen, ook anderen van dienst te zijn en hun bezwaren te ondervangen, wanneer zij daarmee tot hem komen. Hierin is de profeet een voorbeeld voor ons.

1. Wanneer wij geslingerd en door twijfel gekweld worden aangaande de wegen van de Voorzienigheid en geneigd te geloven, dat het het noodlot of de fortuin is, en niet een wijs God, die de wereld regeert, of dat de kerk verlaten en Gods verbond met Zijn volk verbroken en vernietigd is, dan moeten wij de moeite doen ons te wapenen met overwegingen, die de zaak ophelderen. Wij moeten op de wacht staan tegen de verzoeking, opdat zij ons niet overmannen. Wij moeten ons op de sterkte stellen om te zien of wij iets kunnen ontdekken, dat de verzoeking tot zwijgen brengt en de moeilijkheden oplost, en gelijk de Psalmist, de dagen van ouds overdenken en bepeinzen, Psalm 77:6, moeten Gods heiligdom binnentreden en op het einde van deze dingen merken, Psalm 73:17. Wij moeten onze twijfel geen voet geven maar ze met alle macht bekampen.

2. Wanneer wij gebeden en onze klachten en begeerten voor God uitgestort hebben, moeten wij zorgvuldig opmerken, welk antwoord God ons door Zijn Woord, door Zijn Geest of door Zijn leiding geeft op onze nederige voorstellingen. Wanneer David zegt: "Ik zal tot u bidden, mijn gebed tot U opzenden, als een pijl op een doelwit, dan voegt hij er aan toe: Ik zal mij tot U schikken, en wacht houden," Psalm 5:3, 4, zal opletten, wat Gij mij antwoordt, gelijk een schutter oplet, of zijn pijl getroffen heeft. Wij moeten horen, wat God de Heer spreken zal, Psalm 85:9.

3. Wanneer wij ons schikken om Gods Woord te lezen of te horen, en zo de levende orakelen te raadplegen, moeten wij vernemen wat God daardoor tot ons zegt, dat op onze toestand past, welk woord van overtuiging waarschuwing, raad of troost Hij tot onze ziel brengt, opdat wij het mogen aannemen en ons er onder buigen, en overleggen, wat wij te antwoorden hebben, en hoe wij aan dat woord zullen voldoen.

4. Wanneer wij worden aangevallen door dezulken, die met God en Zijn wegen twisten gelijk hier de profeet schijnt te overkomen- overvallen, belegerd, als in een toren, door benden van tegensprekers -dan moeten wij wel overwegen wat wij hun antwoorden zullen ons onderricht van God ontvangen, horen wat Hij tot ons spreekt om ons verstand te geven om gereed te staan tot bescheid aan anderen, wanneer wij op de proef gesteld worden, om "rekenschap te geven van de hoop, die in ons is met zachtmoedigheid en vreze," 1 Petrus 3:15. Van God moeten wij dan begeren een mond en wijsheid, dat het ons in die ure gegeven worde wat wij spreken zullen.

II. God geeft hem genadiglijk antwoord, want Hij stelt de gelovige verwachtingen van Zijn volk niet teleur, als het wacht om te horen wat Hij zeggen zal, maar spreekt van vrede, goede woorden, troostrijke woorden, Zacheria 1:13. De profeet had geklaagd over de voorspoed van de Chaldeëen, waarvan God hem het vooruitzicht had gegeven, om hem nu dienaangaande gerust te stellen, geeft Hij hem een verder vooruitzicht van hun val en ondergang, gelijk Jesaja, nadat hij de Babylonische ballingschap had voorzegd, ook gesproken had van de verwoesting van Babel. Nu deze belangrijke gebeurtenis hem in een visioen getoond wordt, draagt God ook zorg, dat dit visioen wordt openbaar gemaakt en aan volgende geslachten overgeleverd, die de vervulling ervan zouden beleven.

1. De profeet moet *het gezicht beschrijven*, vers 2. Ook Johannes werd, toen hij het gezicht van het nieuwe Jeruzalem ontving, bevolen te *schrijven*, Openbaring 21:5. Hij moest het schrijven, opdat hij het zichzelf te beter in het geheugen zou prenten en beter verstaan, maar vooraf, opdat het in verwijderde streken en in toekomstige eeuwen mocht gelezen worden. Wat alleen door overlevering bewaard blijft, wordt licht veranderd of verkeerd verstaan, maar wat geschreven staat, houdt volle zekerheid en wordt ongeschonden en zuiver behouden. Wij hebben reden om God voor die opgetekende visioenen te danken, zowel als voor het voorrecht, dat wij Zijn geschreven wetten bezitten. Hij moest het gezicht schrijven en het duidelijk op schrift stellen, het leesbaar optekenen, met grote letters, opdat die voorbijloopt, daarin leze, opdat degenen, die zich geen tijd mochten gunnen om zich voor die lectuur neer te zetten, er als in het voorbijgaan een blik op zouden werpen. Waarschijnlijk waren de profeten gewoon, enige van hun merkwaardigste voorzeggingen op tafelen te schrijven en die in de tempel op te hangen, Jesaja 8:1. Nu wordt de profeet geboden, het duidelijk te schrijven. Zie, degenen, die het Woord Gods te prediken hebben, moeten zich beijveren, zich zo duidelijk mogelijk uit te drukken, opdat ook de minst ontwikkelden hen kunnen verstaan. De dingen, die onze eeuwige vrede raken, die God voor ons heeft laten opschrijven, worden duidelijk gemaakt, zij zijn allen recht, dat is: verstaanbaar, voor degene, die verstandig is, Spreuk. 8:9. En zij zijn met gezag afgekondigd, God heeft er Zijn imprimatur (dat is: het worde gedekt) aan toegevoegd, Hij heeft gezegd: Stel ze duidelijk.

2. Het volk moet wachten op de vervulling van het gezicht, vers 3. *Want het gezicht zal nog tot een bestemde, toekomstige tijd zijn*. U zal nu medegedeeld worden uw verlossing door de verbreking van de Chaldeeuwse macht, en dat de tijd daartoe door God is vastgesteld. Er is *een bestemde tijd*, maar nog niet dadelijk toch niet al te ver in het verschiet. Dat is ook de reden, waarom het geschreven moest worden om naderhand herlezen en met de gebeurtenissen vergeleken te worden. Zie, God heeft een bestemde tijd voor Zijn bepaald werk, en zal dat werk op die tijd zekerlijk uitvoeren, ons wordt opgelegd, Zijn plannen niet vooruit te lopen, maar op de verwezenlijking te wachten. Het is een grote bemoediging om geduldig te wachten, nu wij weten, dat, al blijft de beloofde gunst lang uit, ze eindelijk vervuld wordt en dan zal die vervulling een overvloedige beloning voor ons wachten zijn. Dan zal Hij het op het einde

voortbrengen en niet liegen. Wij zullen er niet mee teleurgesteld worden, want het zal ter bestemder tijd komen, ook de zullen wij niet teleurgesteld worden, want het zal zijn volkomen vervulling hebben, het zal ten volle beantwoorden aan onze gelovige verwachting. De belofte kan een tijd lang dood schijnen, maar ze zal eindelijk spreken, en daarom, al vertoeft ze een tijd lang, langer dan wij meenden, wij moeten er geduldig op blijven wachten, verzekerd, dat ze zal komen, en gewillig om te wachten, totdat ze komt. De dag, die God voor de verlossing van Zijn volk en de ondergang van Zijn en hun vijanden heeft bestemd, is een dag,

a. Die ten laatste zekerlijk zal komen, hij zal niet uitgesteld worden sine die, zonder een anderen dag te bepalen, maar zonder feil op de bestemden tijd, dat is: op de meest geschikte tijd, verschijnen.

b. Hij zal niet achterblijven, want "God is niet traag, gelijk enigen dat traagheid achtten," 2 Petrus 3:9, al toeft Hij langer dan onze bepaalde tijd, toch toeft Hij niet langer dan Zijn bestemde tijd, die altoos de beste is.

3. Dit gezicht, op welks vervulling zolang gewacht wordt, zal zulk een oefening van geloof en geduld zijn, dat ze aan het licht brengt wat de mensen zijn, vers 4..

a. Er zijn er, die dit gezicht trots zullen verachten, wier hart zo verheven is, dat zij het de moeite niet waard achten, er op te letten. Als God het dadelijk doen wil, dan zullen ze Hem dankbaar zijn, maar in wachten hebben zij geen zin. Hun hart is ijdel en staat op en daar God hen afwijst, zullen ze zich zelf wel helpen om geen verplichting te hebben, zij achten hun eigen hand genoegzaam voor zich, en Gods belofte is hun van weinig betekenis. Ziet, zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem, niet oprecht jegens God, niet gelijk het behoort. Degenen die Gods algenoegzaamheid wantrouwen of verachten, wandelen niet oprecht voor Zijn aangezicht, Genesis 17:1. Maar,

b. Zij, die werkelijk God vrezen, wier hart oprecht is met God, zullen de belofte op prijs stellen en er zich geheel op verlaten, in vertrouwen op de waarheid van de toezegging, zullen zij nabij God blijven en ook in de moeilijkste tijden Hem gehoorzaam zijn. Dan leven ze in gerustheid met God in gemeenschap, steunen en wachten op Hem. De rechtvaardige zal door zijn geloof leven. Gedurende de ballingschap zullen de rechtvaardigen staande blijven, vrede genieten, gelovig wachtende op de dierbare belofte, terwijl de vervulling nog uitblijft. De rechtvaardige zal door zijn geloof leven, door het geloof, dat met Gods woord bezig is. Dit wordt aangehaald in het Nieuwe Testament, Romeinen 1:17, Galaten 3:11, Hebreeën 10:38, ten bewijze van de grote waarde van de rechtvaardigmaking door het geloof, en de invloed, die dit geloof op het leven van de Christenen uitoefent. Zij, die door het geloof gerechtvaardigd worden, zullen door het geloof leven, zullen altijd en immer gelukkig zijn. Zolang zij hier zijn, leven zij door het geloof, wanneer zij in de hemel komen, zal hun geloof in aanschouwen overgaan.

Nu de profeet bevel heeft ontvangen om *het gezicht te beschrijven*, en het volk om de vervulling ervan te verwachten, volgt het gezicht zelf, het is, gelijk andere profetieën, die wij ontmoet hebben, de last van Babel en van de koning van Babel, dezelfde, die in Hoofdst 1:11 gezegd wordt, *door te trekken en zich schuldig te maken*. Het bevat, naar de mening van sommigen, het vonnis over Nebukadnezar, de voornaamste bedrijver van Jeruzalems ondergang, of over die monarchie of over het gehele rijk van de Chaldeën, of over alle trotse en verdrukkende machten, die enig volk, vooral Gods volk, mishandelen.

Merk op

I. Het misdrijf, waarvan deze vijand beschuldigd wordt, en waarom het vonnis is geweest, vers 5. *De begeerlijkheid des vleeses, de begeerlijkheid van de ogen en de grootsheid des levens* zijn de strikken, die de mens worden gespannen, de groten bij name. Wij vinden, dat hij, die Israël gevangelijk wegvoert, zelf door deze drie gevangen genomen wordt. Want,

1. Hij is zinnelijk en weelderig, hij geeft zich over aan zijn vermaken. Hij handelt trouweloos bij de wijn. Dronkenschap is zelf reeds een overtreding en de oorzaak van al overvloediger overtreding. Wij lezen van hen, die dwalen van de wijn, Jesaja 28:7. Belsazar, in wie vooral deze profetie vervuld is, maakte zijn overtreding het grootst, toen hij wijn dronk, en het handschrift op de muur van zijn paleis getekend werd, zijn vonnis, dat onmiddellijk zou uitgevoerd worden, Daniel 5:1.

2. Hij is hooghartig en heerszuchtig, hij is een trots man, zijn hoogmoed is een zeker voorteken van zijn val. Als grote mannen trots worden, zal de grote God hun leren verstaan, dat Hij boven hen staat. Zijn overtreding in de wijn is oorzaak van zijn aanmatiging en onbeschaamdheid, daarom is hij een trots man. Wanneer iemand dronken is, dan meent hij, al verlaagt hij zich beneden het dier, dat hij een koning gelijk is en verheft zich op wat zijn schande is. Wij vinden de hovaardige kroon op het hoofd van de dronkenen van Efraïm, en "wee!" wordt hun toegeroepen, Jesaja 28:1.

3. Hij is begerig en geldgierig, en dat vloeit uit zijn hoogmoed voort, hij acht zich waardig, alles te genieten en maakt er daarom werk van zijn rijkdom te vermeerderen. De Chaldeeusche monarchie bedoelde de wereldheerschappij. Hij blijft niet in zijn woning, is met het zijne niet tevreden, wel heeft hij daarop een onbetwistbaar recht, maar het is hem te weinig en hij geniet er niet van, noch gebruikt het goede dat in zijn eigen huis, op zijn eigen erf gevonden wordt. Zijn zonde is zijn straf, zijn eerzucht zijn aanhoudende onrust. Als is zijn tehuis een paleis, zijn onvoldaan gemoed maakt het tot een gevangenis. Hij doet zijn ziel wijd open als het graf, dat dagelijks de lijken van de doden ontvangt en toch nog steeds roept: Geef, geef. Hij is gelijk de dood, die niet zat wordt, hoewel die al door verslindt. Zie, het is de zonde en de dwaasheid van velen, die een groot deel van het wereldd goed bezitten, dat zij nooit weten wanneer zij genoeg hebben, maar, hoe meer zij hebben, des te meer begeren zij, des te meer verlangen zij er naar. En het is rechtvaardig van God, dat die onverzadelijke begeerte ook niet verzadigd wordt, het is het vonnis, gestreken over degenen, die het geld liefhebben, van het geld niet zat te worden, Prediker 5:10. Zij, die met hun bescheiden deel niet tevreden zijn, zullen nooit het genot hunner begeerten verkrijgen. De trotse vorst verzamelt tot zich al de heidenen en vergadert tot zich alle volken, hun recht schendende, hun bezittingen rovende, zij mogen niet bestaan tenzij onder zijn beheer en onder zijn bereik. Het ene volk voldoet hem niet, tenzij hij er nog één onderwerpt, en dan weer één, totdat hij ze alle onderworpen heeft. Gelijk degenen die op kleiner schaal dezelfde onverzadelijke begeerte koesteren en huis aan huis trekken, akker aan akker brengen, totdat er geen plaats meer zij, en zij alleen inwoners gemaakt worden in het midden des lands, Jesaja 5:8. Het valt moeilijk uit te maken, wat beklagenswaardiger is: de dwaasheid van zulke eerzuchtige vorsten die er op uit zijn, hun gebied uit te breiden en het toch slecht regeren, of de ellende dier volken, die door hen verdrukt en mishandeld worden.

II. Het vonnis, dat over hem wordt geveld, vers 6 : *Zouden dan niet deze allen van hem een spreekwoord opnemen?* Zijn vonnis is,

1. Dat, wijl hoogmoed zijn zonde is geweest, ongenade en oneer zijn straf zal zijn, hij zal met verachting overladen, zal uitgelachen en door allen rondom bespot worden, zoals zij verdienen, die verwaand rondzien en groot doen, en gewoonlijk ook ervaren, wanneer zij verdeemoedigd en teleurgesteld worden.

2. Dat, wijl hij zijn bureu heeft verongelijkt juist die verongelijkten de werktuigen van zijn ongenade zullen worden: zij zullen een uitlegging van de raadselen tegen hem opnemen. Zij zullen zich vermaken, als ze hem honen en de schande hebben, dat men hem onder de voet loopt. Zij, die zich verheugen over de val van deze grote tiran, worden hier voorzien van raadsels en spreekwoorden, om er hem mee te kwetsen. Men, dat is die verdrukten, zal zeggen: Wee degene, die vermeedert hetgeen het zijne niet is. Ha! wat is er nu van hem geworden? In die spottende zin kunnen deze woorden gelezen worden. Of: hij, dat is de rechtvaardige die door zijn geloof leeft, zal zeggen, hij, voor wie dit gezicht geschreven en verklaard is, zal met behulp van dit visioen des vijands val voorzien en kunnen voorspellen, zelfs wanneer deze nog in de bloeitijd verkeert, hij zal terstond zijn woning vervloeken, Job 5:3. Hij zal inderdaad een wee tegen hem uitspreken.

A. Hier is een *wee* tegen hem, omdat hij zijn eigen bezit heeft vermeedert door onrecht jegens zijn naaste, vers 6-8. *Hij vermeedert hetgeen het zijne niet is*, maar anderen toebehoort. Zie, niet meer van het onze komt ons rechtens toe, dan wat wij langs een eerlijke weg hebben verkregen, ander goed zal op de duur het onze niet blijven, *want onrechtvaardig verkregen goed gedijt niet*. Laat degenen, wie het in de wereld voorspoedig gaat, op hun hoede zijn, zich daarop te verlaten, want als zij niet in de rechten weg voorspoedig zijn, liggen zij onder een wee. Zie hier,

a. Wat deze voorspoedige vorst doet: hij laadt dit slijk op zich. Rijkdom is slechts slijk, dit slijk, wat zijn goud en zilver dan gele en witte aarde? Zij, die door dikke klei lopen, vorderen weinig en maken zich vuil, zo doen ook degenen, die door deze wereld reizen te midden van een overvloed van haar goederen. En als ware dat niet genoeg, dwazen die zij zijn, ze laden bovendien slijk op zich, alsof die klei hun schat was! Zij belasten zich met aanhoudende zorg daarover, met grote schuld, als zij dat goed verkrijgen, bewaren en uitgeven, en met een zware verantwoording in de dag des oordeels. Zij overladen hun schip met dit dikke slijk, en vergaan er mee in verderf en ondergang

b. Zie wat de mensen van hem zeggen, terwijl hij dus zijn rijkdom vermeedert, zij roepen: "hoe lang?" Hoe lang zal het duren, eer hij genoeg heeft? Zij roepen tot God: "Hoe lang zult Gij het aanzien, dat deze trotse verdrukker de volken verontrust?" Of zij zeggen tot elkander: "Zie, hoe lang zal dat duren, hoe lang zal hij nog kunnen voortgaan met zich op oneerlijke wijze te verrijken?" Zij spreken zich niet uit maar zij weten wat zij bedoelen, als zij zeggen Hoe lang!

c. Zie, wat daarvan het einde zal zijn. Wat hij met geweld van anderen heeft weggenomen, zal met geweld hem ontnomen worden. De Meden en Perzen zullen de Chaldeën tot buit hebben, gelijk deze met andere volken hebben gedaan, vers 7-8. "Er zullen er zijn, die *u bijten en bewegen*" (de Engelse vertaling schrijft hier: *plagen*). Zij, van wie gij geen gevaar duchtte, die schenen *te slapen*, zullen *ontwaken* en *onvoorziens opstaan* en u een plaag zijn. Zij zullen onvoorzien opstaan, wanneer gij u het veiligst waant en het minst bereid zijt, een schok te ontvangen of die af te weren. *Zullen zij niet onvoorzien opstaan?* Ongetwijfeld zullen zij, en gij hebt alle reden dat te verwachten, behandeld worden zoals gij anderen behandeld hebt, dat gij hun tot plundering worden zult, gelijk anderen u geweest zijn. Naar de wet van de vergelding

zullen, omdat gij vele heidenen berooid hebt, alle overgebleven volken u beroven, vers 8. De koning van Babel meende, omdat hij alle volken rondom zo diep voor zich had doen buigen, dat geen van hen in staat zou zijn, wraak te nemen, maar al waren het slechts *overgebleven volken*, weinige wellicht, er zullen er toch genoeg zijn om hem te beroven, want God heeft een twist met hem.

Ten eerste, om het bloed van de mensen om de duizenden, die hij aan zijn eerzucht en zijn wraak heeft opgeofferd, vooral om het bloed van de Israëlieten, dat in bijzondere zin dierbaar is in Gods ogen.

Ten tweede, om het geweld aan het land, dat hij zo vele landen had verwoest en de vruchten van de aarde vernietigd, vooral in Kanaän.

Ten derde, om het geweld aan de stad, de vele steden, die hij in puinhopen had verkeerd, vooral Jeruzalem, de heilige stad, en alle inwoners ervan, die daardoor alles verloren hadden. Zie, het geweld, dat trotse mensen gebruiken om zich te verrijken en groot te maken, zal in gedachtenis worden gebracht en moet verantwoord worden op de dag des gericht voor Hem, Wie de wraak toekomt.

B. Hier is een *wee* voor hem omdat hij steeds meer begeert en al hoger klimmen wil, vers 9-11. De misdaad, waarom dit wordt uitgeroepen, is vrij wel hetzelfde als in het voorgaande artikel: een onverzadelijke begeerte naar rijkdom en eer, *hij giert met kwade gierigheid voor zijn huis*, dat is: hij tracht schatten te verzamelen voor zijn gezin. Zie, geldgierigheid is een kwaad ding in een gezin, ze brengt er onrust en onvrede. "Die gierigheid pleegt, beroert zijn huis," Spreuk. 15:27, en, wat erger is brengt er Gods vloek over. "Wee hem, die een kwade winst verkrijgt," zo leest de Engelse kanttekening. Er is een rechtmatige winst waarbij Gods zegen het huis kroont, "de goede zal de kinderen van zijn kinderen doen erven, 2 Spreuk. 13:22. Maar wat door bedrog en onrecht verkregen wordt is kwalijk verworven en een armzalige winst, het zal niet alleen geen goed doen, maar kwaad over een huis brengen. Merk nu op,

a. Waar deze geldgierige op doelt: hij wil zijn nest in de hoogte stellen, zijn gezin tot hoger waardigheid opvoeren dan tevoren bereikt is, en het voor alle gevaar beveiligen wanneer hij dat dacht, om bevrijd te worden uit de hand van het kwaad, dat het niet in de macht des vijands gelaten worde, deszelfs rust te verstoren. Zie, het is een gewone zaak onder de mensen, als een voorwendsel voor hun geld- en eerzucht te beweren, dat zij slechts op hun eigen veiligheid bedacht zijn en zich zeker willen stellen. En toch bedriegen zij zichzelf, wanneer zij menen, dat des rijken goed de stad van zijn sterkte is, en als een verheven muur in zijn inbeelding, Spreuk. 18:11.

b. Wat hij daardoor verkrijgt: *Gij hebt, niet veiligheid, maar schaamte beraadslaagd voor uw huis, uitroeiende vele volken*, vers 10. Zie, een landgoed, door onrecht verkregen, is een schande voor de familie. Zij, die anderen afsnijden of ondermijnen, om voor zichzelf plaats te maken, die anderen verarmen om zelf rijk te worden, beraadslagen alleen schaamte voor hun huis en nemen zelf het kenteken van schande op hun voorhoofd. Toch is dat niet het ergste: "gij hebt gezondigd tegen uw ziel," hebt schuld en toorn en gevaar over haar gebracht. Zie, zij die hun naasten onrecht aandoen, doen hun eigen ziel veel groter onrecht aan. Maar wanneer de zondaar zich voor onschuldig houdt omdat hij meent, zijn bedrog en geweld met zoveel behendigheid en overleg gepleegd te hebben, dat niemand het kan uitvinden, dan wete hij, dat, indien er geen andere getuigen voorhanden zijn, zelfs *de steen uit de muur zal roepen en de*

balk uit het hout die antwoorden, als getuigenis tegen hem, dat zijn goed op onrechtmatige wijze is verworven, vers 11. Steen en balk roepen tot de hemel om wraak, gelijk *het ganse schepsel* om de zonde des mensen *zucht en verwacht vrijgemaakt te worden van de dienstbaarheid van de verderfenis*.

C. Hier is een wee tegen hem, omdat hij een stad met bloed en onrecht heeft gebouwd en bevestigd, vers 12 :*Wee dien, die de stad met bloed bouwt, en die de stad met onrecht bevestigt*, zichzelf er koning van maakt en ze tot zijn koninklijke residentie stelt. Zo deed Nebukadnezar, Daniel 4:30 :*"Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks?"* Maar het was gebouwd met het bloed van zijn eigen onderdanen, die hij had verdrukt, en met het bloed van zijn naburen, die hij wederrechtelijk had onderworpen, het was bevestigd met onrecht, door onrechtvaardige wetten, die hij voor zijn eigen macht en veiligheid gemaakt had. Wee hem, die aldus handelt want op die wijs gebouwde steden kunnen nimmer stand houden, en de bouwers zullen onder haar puinhopen begraven worden. Babel dat met bloed en onrecht gebouwd was, zou niet lang bestaan, de dag van zijn val naderde en toen werd dit wee vervuld en de profetie werkelijkheid, die als historie in Jesaja 21:9 was aangekondigd: *"Babel is gevallen, zij is gevallen!"* En de verwoesting dier stad was,

a. De schande van de Chaldeëen, die zoveel moeite hadden gedaan en zoveel uitgegeven om ze te versterken, vers 13. *Zie, is het niet van de Heer der heerscharen, dat de volken*, die zo hard hebben gearbeid om ze te bevestigen, *arbeiden ten vure*, zullen zien, hoe de versterkingen, waarop zij hun hoop bouwden, in brand gestoken worden en al hun arbeid in de vlammen opgaan? Of zij, die zich zo vermoeid hebben om wereldse schatten en eer te verkrijgen, lopen groot gevaar, evenals degenen, die *in het vuur arbeiden*. Het ergste, dat van de arbeiders in Gods wijngaard kan gezegd worden, is, dat zij *"de last des daags en de hitte gedragen hebben,"* Mattheus 20:12, maar dezen, die in hun werelds streven zo naarstig zijn geweest, hebben ten vure gearbeid, hebben zich slaven van hun lusten gemaakt. Er is geen groter werkezel in de wereld dan hij, die de heersende geldgierigheid dient. En wat komt ervan? Al gaven ze zich ook alle mogelijke moeite, zij worden er maar sober voor betaald, want tenslotte vermoeien ze zich tevergeefs. Het was hun voorzegd, dat het alles ijdelheid zou zijn, en wanneer zij ervaren, dat zij er mee teleurgesteld zijn, dan zullen zij erkennen, dat het erger was dan ijdelheid, dat het kwelling des geestes is.

b. Het was ook Gods eer, de eer van Zijn onkreukbare rechtvaardigheid en onweerstaanbare macht, want door de ondergang van de Chaldeeuwse monarchie (die de gehele wereld wel moest opmerken) zou *de aarde vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des Heer bekennen*, vers 14. *De Heer is bekend geworden doordat Hij recht heeft gedaan*, vooral wanneer het Hem behaagd heeft, *op de hovaardigen te zien en ze te vernederen*, omdat Hij daardoor bewijst, dat *Hij alleen God is*. Zie, welk goed God doet te voorschijn komen uit de vermindering en het verval van aardse heerlijkheid, daardoor openbaart en verheerlijkt Hij Zijn eigen heerlijkheid en *vervult de aarde* met die kennis, gelijk *de wateren de bodem van de zee bedekken*, die zeer diep en uitgestrekt is en niet opdrogen zal tot op de tijd, dat ze niet meer zijn zal. Zodanig is de kennis van Gods heerlijkheid in het aangezicht van Jezus Christus, die het Evangelie biedt, 2 Corinthiers 4:6, en zodanig was de kennis van Zijn heerlijkheid bij de wonderlijke ondergang van het Babylonische rijk. Zie, zij die zich door de kennis van Gods heerlijkheid op het horen van de oordelen Zijnsmonds niet willen laten leren, zullen die moeten zien en erkennen bij het gezicht van de oordelen van Zijn hand.

De voorgaande punten van beschuldiging, waarop het wee gegrond is, geleken veel op elkaar. De misdadigers waren verdrukkers en afpersers, die landerijen door roof en onrecht hadden gestolen, hier, vers 17, wordt hetzelfde herhaald, dat vers 8 reeds was gezegd, want dat is het misdrijf, waarop de grootste nadruk wordt gelegd, namelijk het vergieten van 's mensen bloed, onschuldig bloed, op barbaarse, onrechtvaardige manier vergoten, dat ten hemel schreit. Het is *het geweld aan het land de stad en al haar inwoners*, waarover God wrake gaat doen, vroeger of later, als de Rechter van de ganse aarde en de Wreker van alle onrecht.

Maar hier zijn nog twee artikelen van anderen aard, die ook een wee toeroepen aan allen in het algemeen, die zich daaraan schuldig hebben gemaakt, maar bijzonder aan de Babylonische vorsten, die Gods volk hadden weggevoerd en gevangen hielden.

I. Wie dronkenschap hebben bevorderd, worden hier gericht en veroordeeld. Belsazar was een van hen, merkwaardigerwijze werd hem het wee aangekondigd en vervuld in dezelfde nacht, toen hij wijn dronk voor zijn duizend geweldigen, Daniel 5:1. Misschien was dit een reden, waarom de opvolgende koningen van Perzië "het tot een wet maakten, dat in hun koninkrijk niemand tot drinken gedwongen zou worden, maar dat alle groten zijns huizes doen zouden naar de wil van ieder Esther 1:8. Zij hadden gezien, welk een ellende het over een volk brengt, wanneer het gedwongen wordt te drinken en dus dronken gemaakt. Maar het wee staat hier met geduchte zekerheid tegen allen, wie ze ook zijn, die te eniger tijd zich aan deze zonde schuldig maken, hetzij in het vorstelijk paleis, hetzij in een ellendige kroeg.

Merk op,

1. Wie de zondaar is, tegen wie hier een vonnis wordt uitgevaardigd, het is tegen degene, *die zijn naaste dronken maakt*, vers 15. Een naaste te drinken geven, als hij dorst heeft, al is het maar een beker koud water, in de naam eens discipels, of de vermoelden reiziger een drank aanbiedt, ja, sterke drank te geven degene, die verloren gaat, en wijn degene, die bitterlijk bedroefd zijn van ziel, dat is een daad van weldadigheid, die van ons gevraagd er. zeker eenmaal beloond wordt. "Ik was dorstig, en gij hebt mij te drinken gegeven." Maar een naaste, die genoeg of al te veel heeft gedronken, drank te verschaffen met de bedoeling, hem dronken te maken, opdat hij zichzelf blootstelt en als een zot doe, zich belachelijk maakt en zijn geheime gedachten bekent, of zijn naam tekenen onder een bedrieglijk stuk, dat is een verfoeilijke daad. Zij, die daaraan schuldig staan en er zich nog op beroemen, zijn verachters van God in de hemel en Zijn heilige wet, zijn handlangers van de duivel in de hel en van zijn vervloekte begeerten, vijanden van de mens op aarde, zijn eer en zijn welvaart, zij zijn gelijk de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed. Anderen tot dronkenschap te verleiden, hun wijnfles daarbij voegen, om door die verlokking hen over te halen, de wijn aanziende, als hij zich rood vertoont, als hij in de beker zijn verf geeft, of zelfs hen er toe te dwingen, door algemene gebruiken of voorschriften van een club of gezelschap, niet eenmaal, maar herhaaldelijk, is een poging tot lichamelijke en zedelijke moord, die uiterst zwaar te verantwoorden zal vallen.

2. Welke straf hierover uitgesproken wordt. Er is een wee voor diegene, vers 15, *en een straf*, vers 16, *die beide aan zijn zonde geëvenredigd zijn*.

a. Zet hij de beker van de dronkenschap op de hand zijns naasten? De beker van de gramschap, de beker van de verschrikking, de beker van de rechterhand des Heeren zal zich tot hem wenden, de macht Gods zal zich tegen hem wapenen. Die beker, die onder de natiën is rondgegaan om ze te stellen tot een woestheid, tot een ontzetting en tot een aanfluiting, om ze

te doen struikelen en vallen, zodat ze niet meer kunnen opstaan, zal tenslotte in de hand des konings van Babel gegeven worden, naar voorspeld was, Jeremia 25:15, 16, 18, 26, 27. Zo zal ook het nieuwtestamentisch Babylon, dat de volken van de aarde dronken had gemaakt met de beker van haar hoererij, bloed te drinken gegeven worden, want zij is het waardig, Openbaring 18:3, 6, 24, 16:6.

b. Schept hij er vermaak in zijn naaste te schande te maken? Hij zal zelf met verachting overdekt worden. Gij zult ook verzadigd worden met schande, voor eer, dat is met meer schande bedekt dan gij vroeger eer genoot. De eens verworven eer zal slechts dienen om dan uw schande te grievender te maken en te afschuwelijker in de ogen van anderen. Drink gij ook de beker van de verschrikking, en stel uw vrees en lafheid ten toon als werd uw voorhuid ontbloot. Allen rondom u zullen u met verachting overladen, er zal een schandelijk uitbraaksel over uw heerlijkheid zijn over datgene, waarin gij uw roem hebt gesteld, uw waardigheid, uw rijkdom, uw heerschappij, zij, die gij hebt doen drinken, zullen op u spuwen. Want het geweld, dat tegen Libanon begaan is, zal u bedekken, en de verwoesting van de beesten zal ze verschrikken, vers 17, gij zult gejaagd en onder de voet gelopen worden met evenveel woestheid als ooit de wilde dieren van de Libanon gij zult uitgeroeid worden als die en tot doelwit van 't jachtvermaak strekken, want gij zijt als een van de beesten, die verschrikt zijn, en die zullen triomferen, wanneer zij over u de overhand krijgen. Of: het is om het geweld, dat gij de Libanon, dat is het land van Israël, aangedaan hebt, Deuteronomium 3:25 en de tempel, Zacheria 10:1, dat God nu afrekening met u houdt. Het is de zonde, die u nu overdekt.

II. Die de afgoderij hebben bevorderd, worden nu gericht en veroordeeld, dat was ook een zonde, waaraan Babel bijzonder schuldig stond, zij was de moeder van de hoererijen. Belsazar in zijn drinkgelagen prees zijn goden. En ook daarom wordt over hem hier een wee uitgesproken, en in hem over allen, die in dezelfde zonden vervallen, bijzonder het nieuwtestamentisch Babylon. Zie nu hier,

1. Wat hij doet om afgoderij te bevorderen, Zij razen naar de verschrikkelijke afgoden, Jeremia.50:38, namelijk de Chaldeëen. Want

a. Zij hebben een grote verscheidenheid van afgoden hun gesneden beelden en gegoten beelden, opdat het volk kiezen kan wat hun het best lijkt.

b. Zij zijn zeer bekwaam en kunstvaardig in de vervaardiging van die beelden: de formeerder heeft zijn arbeid wonderwel volbracht, de vormer van de vorm (naar de Engelse kanttekening) heeft zijn model bijzonder sprekend gemaakt.

c. Zij hebben zich grote uitgaven getroost om ze te verspreiden en te versieren: zij hebben ze overtrokken met zilver en goud, omdat zulks de ogen des volks verlokt en bekoort, zij hebben hun afgoden opgemaakt, om de kinderen van deze wereld tot aanbidding te prikkelen.

d. Zij hebben er grote verwachting van: De formeerder vertrouwt op zijn formeersel als zijn god. Die God aanbidden, geven Hem eer, door tot Hem gebeden op te zenden en onderwijs en aanwijzing van Hem te verwachten, en deze eer geven zij hun afgoden.

A. Zij bidden tot hen, zij zeggen tot het hout: "word wakker tot onze hulp, luister naar onze gebeden", en tot de zwijgenden steen: "ontwaak! en red ons", gelijk de kerk tot haar God bidt: "Waak op, waarom zoudt Gij slapen, Heer!" Psalm 44:24. Zij belijden, dat hun beeld hun god

is door het te aanbidden. "Red mij, want gij zijt mijn god," Jesaja 44:17. "Deos qui rogat ille facit. Tot wie een mens zijn gebed doet, die is zijn god."

B. Zij raadplegen hun beelden als orakels en verwachten raad en voorschrift daarvan. Zij zeggen tot de zwijgende steen, hoewel die niet spreken kan, moet hij hen toch leren. Wat de goddeloze duivel of goddeloze priester in naam van het beeld tot hen spreekt, ontvangen zij met de grootste eerbied als met goddelijk gezag bekleed, en zijn bereid, zich daardoor te laten leiden. Zo wordt afgoderij ingevoerd en verbreid onder het mom van godsdienst en vroomheid.

2. Hoe de uiterste dwaasheid daarvan ten toon wordt gesteld. Door Jesaja heeft God, toen hij de verlossing des volks uit Babel voorspelde, in de brede aangetoond, hoe schandelijk dom en zot afgodendienaars zijn, en hetzelfde doet hier deze profeet.

a. Wanneer zij hun beelden gemaakt hebben, zijn die niets dan stof, dat de laagste bestaansvorm aanbiedt, alle arbeid, daaraan besteed, ken ze geen trap hoger brengen. Zij zijn ten enenmale zonder rede of gevoel, levenloos en sprakeloos, de afgod is een *stomme afgod, een zwijgende steen, er is gans geen geest in het midden van hetzelfde*, vers 19, zodat het laagste dier dat adem en beweging bezit, uitnemender is dan gene. Zij hebben zelfs niet de ziel van een dier.

b. Het staat niet in hun macht, hun aanbidders enig goed te doen, vers 18. *Wat zal het gesneden beeld baten?* Al is het slechts stof, wanneer het in de ene of andere vorm werd gegoten, dan kon het in het menselijk leven voor een of ander doel dienen. Maar nu het als god poseert, dient het nergens toe, het kan zijn aanbidders niet der geringste dienst bewijzen. Ja,

c. Wel ver van profijtelijk te zijn, bedriegt het hen en houdt hen onder de bekoring van zijn voorgewende macht. Zij zeggen: het zal ons leren, maar het leert leugens, want het stelt God voor als met een lichaam bekleed, als eindig, zichtbaar en afhankelijk, en het bevestigt hen, die verijdeld zijn geworden in hun overleggingen, in de valse denkbeelden, die zij omtrent God hebben, en maakt God tot iets onzekers, dat naar ieders luimen handelt. Als wij tot het werk van onze handen mogen zeggen: "gij zijt mijn god", dan mogen wij dat tot alle formeersel van onze eigene verbeelding zeggen, hoe onzinnig en hersenschimmig ook. "Een beeld is een onderwijs van de ijdelheden, een werk van verleidingen," Jeremia 10:8, 14, 15. Het is dus gemakkelijk te zien, wat hun godsdienst is, en waarop zij aansturen, die leugenleraars als boeken van de leken aanbevelen, waaraan zij hun onderricht moeten ontlenen, terwijl zij de Heilige Schrift in een vreemde taal lezen en voor het volk gesloten houden.

3. Hoe het volk Gods over hen triomfeert en zich daarmee troost, dat de afgodendienaars dus beschaamd uitkomen, vers 20 :*Maar de Heer is in Zijn heiligen tempel.*

a. Want hun rotssteen is niet gelijk onze Rotssteen, Deuteronomium 32:31. De hunne zijn stomme afgoden, de onze is JHWH, de levende God, die is wat Hij is, en niet, als hun afgoden, wat mensen van hen gelieven te maken. Hij is in Zijn heiligen tempel in de hemel, de zetel van Zijn heerlijkheid, waarheen wij toegang hebben op de wijze, niet die wij zouden uitgedacht hebben, maar die Hij zelf heeft ingesteld. Vergelijk Psalm 115:3, "onze God is toch in de hemelen" Psalm 11:4.

b. De menigte van de goden, die zij hebben uitgedacht, en met zoveel moeite in stand houden, kan onze God niet uitstoten, Hij is en zal zijn in Zijn heiligen tempel en heerlijk in heiligheid.

Zij hebben Zijn tempel te Jeruzalem verwoest, maar Hij heeft een tempel daarboven, die buiten het bereik van hun woede en boosheid staat, maar daarbinnen die van de gelovigen gebeden Zijns volks.

c. Onze God zal de ganse wereld voor Zijn aangezicht doen verstommen, zal de afgodendienaars even als hun beelden sprakeloos maken, ze van hun dwaasheid overtuigen en met schaamte overdekken. Hij zal de woede van de verdrukkers het zwijgen opleggen en hun boosheid tegen Zijn volk beteugelen.

d. Het is de plicht Zijns volks, Hem lof te zingen door stilheid, Psalm 65:2, en geduldig te wachten op Zijn verschijning om hen op Zijn tijd en wijze te verlossen. Zwijg en weet dat Hij God is.

HOOFDSTUK 3

1 Een gebed van Habakuk, den profeet, op Sjigjonoth.

2 HEERE! als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o HEERE! behoud dat in het leven in het midden der jaren, maak het bekend in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens.

3 God kwam van Theman, en de Heilige van den berg Paran. Sela. Zijn heerlijkheid bedekte de hemelen, en het aardrijk was vol van Zijn lof.

4 En er was een glans als des lights, Hij had hoornen aan Zijn hand, en aldaar was Zijn sterkte verborgen.

5 Voor Zijn aangezicht ging de pestilentie, en de vurige kool ging voor Zijn voeten henen.

6 Hij stond, en mat het land, Hij zag toe, en maakte de heidenen los, en de gedurige bergen zijn verstrooid geworden; de heuvelen der eeuwigheid hebben zich gebogen; de gangen der eeuw zijn Zijne.

7 Ik zag de tenten van Kusan onder de ijdelheid; de gordijnen des lands van Midian schudden.

8 Was de HEERE ontstoken tegen de rivieren? Was Uw toorn tegen de rivieren, was Uw verbolgenheid tegen de zee, toen Gij op Uw paarden reedt? Uw wagens waren heil.

9 De naakte grond werd ontbloot door Uw boog, om de eden, aan de stammen gedaan door het woord. Sela. Gij hebt de rivieren der aarde gekloofd.

10 De bergen zagen U, en leden smart; de waterstroom ging door, de afgrond gaf zijn stem, hij hief zijn zijden op in de hoogte.

11 De zon en de maan stonden stil in haar woning; met het licht gingen Uw pijlen daarhenen, met glans Uw bliksemende spies.

12 Met gramschap tradt Gij door het land, met toorn dorstet Gij de heidenen.

13 Gij toogt uit tot verlossing Uws volks, tot verlossing met Uw Gezalfde; Gij doorwondtet het hoofd van het huis des goddelozen, ontblotende den grond tot den hals toe. Sela.

14 Gij doorboordet met zijn staven het hoofd zijner dorplieden; zij hebben gestormd, om mij te verstrooien; die zich verheugden, alsof zij de ellendigen in het verborgen zouden opeten.

15 Gij betrادت met Uw paarden de zee; de geweldige wateren werden een hoop.

16 Als ik het hoorde, zo werd mijn buik beroerd; voor de stem hebben mijn lippen gebeefd; verrotting kwam in mijn gebeente, en ik werd beroerd in mijn plaats. Zekerlijk, ik zal rusten ten dage der benauwdheid, als hij optrekken zal tegen het volk, dat hij het met benden aanvalle.

17 Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal;

18 Zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils.

19 De Heere HEERE is mijn Sterkte; en Hij zal mijn voeten maken als der hinden, en Hij zal mij doen treden op mijn hoogten. Voor den opperzangmeester op mijn Neginoth.

Nog wordt het gesprek tussen God en zijn profeet voortgezet. In het eerste hoofdstuk sprak hij tot God, dan God tot hem en dan hij weer tot God, in het tweede was God voortdurend aan het woord door de Geest van de profetie, in dit derde hoofdstuk spreekt hij weer aanhoudend tot God door de Geest des gebeds, want hij wilde van zijn kant het onderhoud niet eindigen, als een echte zoon Abrahams, die "niet naar zijn plaats wederkeerde, dan toen de Heer geëindigd had, tot Abraham te spreken,", Genesis 18-33. Het gebed van de profeet in dit hoofdstuk is een navolging van Davids psalmen, want het is opgedragen "aan de opperzangmeester" en op muziek gezet. Dit gebed is opgetekend voor het gebruik van de kerk, vooral van de Joden in hun ballingschap, terwijl zij op hun verlossing wachtten, die door het visioen van het vorige hoofdstuk voorzeggd was.

I. Hij bidt God ernstig zijn volk in de beproeving te steunen en op te heffen hun bevrijding te verhaasten, en ze intussen te troosten, vers 2.

II. Hij herinnert aan de ervaringen die de kerk reeds gemaakt had omtrent Gods heerlijke en genadevolle verschijningen te haar behoefte, toen Hij Israël uit Egypte door de woestijn naar Kanaän gevoerd, en in dat land menigmaal wonderlijk uitgered had, vers 3-15.

III. Hij stelt een heilig belang in de tegenwoordige droeve toestand van de kerk, maar bemoedigt zich zelf en anderen met de hoop, dat het einde ten laatste troostrijk en heerlijk zal zijn, al is daar nu nog niets van te zien. vers 16-19.

Habakuk 3:1-19

Dit hoofdstuk heet "een gebed van Habakuk." Het is een meditatie, een pleidooi voor de kerk. Profeten waren bidders, ook deze profeet. "Hij is een profeet, en hij zal voor u bidden," Genesis 20:7. Soms zelfs baden zij voor degenen, tegen wie zij profeteerden. Zij, die van nabij met de zin des Heeren omtrent toekomstige dingen bekend zijn, weten beter dan anderen, wat te bidden, en konden zich, met het oog op toekomstige donkere tijden, een schat van gebeden verzamelen, die later een genaderijke verhooring vonden en van de kerk tot groot nut verstrekten, wanneer hun profetie zweeg. Deze profeet had God bereid gevonden, zijn smeking te horen en zijn klachten te vernemen, en daarom vernieuwt hij zijn gebed, "omdat God Zijn oor tot ons geneigd heeft, moeten wij besluiten, Hem aan te roepen alle de dagen onzes levens".

1. De profeet erkent, dat hij op een vroeger gebed antwoord heeft ontvangen, en vermeldt de indruk, die dit op hem gemaakt heeft, vers 2. "*Heer als ik Uw rede gehoord heb heb ik gevreesd* Dat wat Gij wilde, dat ik horen zou, Uw besluit voor Uw volk te beproeven, heb ik gehoord, en het is steeds voor mij." Zie degenen, die hun gebed tot God wel ordenen willen, moeten nauwkeurig acht geven en zich voorhouden wat God tot hen heeft gezegd. Hij had gezegd, Hoofdstuk 2:1 *:Ik hield wacht om te zien wat Hij in mij spreken zou*, en nu erkent hij: *Heer, ik heb Uw rede gehoord* Indien wij ons oor sluiten voor Gods woord, kunnen wij niet anders verwachten, dan dat Hij Zijn oor voor onze gebeden sluit, Spreuk. 28:9. Ik heb ze gehoord en ik heb gevreesd. Boodschappen, onmiddellijk uit de hemel, grijpen zelfs de beste en stoutste onder de mensen aan en ontzetten ze: Mozes, Jesaja en Daniel waren gans bevreesd en bevende, Hebreëen 12:21. Bovendien maakte ook de inhoud van de boodschap de profeet bevreesd, toen hij vernam, hoe diep zijn volk zou vernederd worden onder de verdrukkende overheersing van de Chaldeëen, en hoe lang dat zou duren. Hij was bevreesd, dat hun geest zou bezwijken, en de kerk geheel uitgeroeid en vernietigd, als de bevrijding zo lang op zich liet wachten.

2. Hij bidt ernstig om wille van de uitverkorenen, dat deze dagen van de smarten mogen verkort worden, of de ellende verzwakt en gematigd, of dat Gods volk eronder geschraagd en vertroost mag worden. Hij vindt het zeer lang, te wachten tot het einde van de jaren, misschien zinspeelt hij op de zeventig jaren, voor de ballingschap bestemd, en daarom zegt hij: "Heer, doe iets voor ons in het midden van de jaren van deze jaren van ellende, al worden wij nog niet verlost en onze verdrukkers afgesneden, verlaat ons niet en verwerp ons niet."

a. Doe iets om Uwentwil: "Uw werk, Uw kerk, behoud dat in het leven omdat Gij zelf het gewrocht hebt, behoud dat in het leven, wanneer het wandelt in het midden van de benauwdheid", Psalm 138:7, 8. "Schenk ons als een klein ogenblik, een genade," Ezra 9:8 Psalm 85, 7. Behoud uw werk in het leven (zoals sommigen lezen), al wordt Uw kerk gekastijd, laat ze niet gedood worden, al geniet ze geen vrijheid, verleng haar leven, laat een overblijfsel in het leven blijven, als het zaad voor een volgend geslacht. Behoud het werk Uwer genade in het leven, door de beproeving aan ons te heiligen en ons daaronder staande te houden, al is de tijd, de bestemde tijd van de verlossing nog niet gekomen. Wat ook van ons moge worden, al zijn wij dorre, dode beenderen, Heer, behoud Uw werk in het leven, laat dat niet ondergaan en te niet worden.

b. Doe iets voor Uw eigen eer: Maak het bekend in het midden van de jaren, maak U zelf bekend, want nu zijt Gij waarlijk een God, die Zich verborgen houdt, Jesaja 45:15." Laat Uw

macht bekend, Uw barmhartigheid, Uw beloften Uw voorzienigheid in het wereldbestuur, voor de welvaart en de veiligheid van Uw kerk, gezien worden. Ofschoon wij in donkerheid als begraven liggen, Heer, maak Uzelf bekend, wat ook van Israël worde, laat de God Israëls in de wereld niet vergeten worden, zelfs niet te midden van deze duistere jaren, alvorens wij verwachten mogen, dat Gij verschijnen zult. Toen, in het midden van de jaren, God zich op wonderdadige wijze openbaarde in het behoud van de drie jongelingen in de vuriger oven, en Nebukadnezar vernederd werd, vond deze bede verhooring. Het werd bekend gemaakt in het midden van de jaren.

c. Doe iets tot troost van Uw volk. In de toorn gedenk des ontfermens, en maak dat bekend. Toon ons Uw goedertierenheid, Psalm 85:8. Zij zien in hun ellende Gods misnoegen, en dat grieft hen diep. Er is toorn in de bittere beker, dat smart hen het meest, en met aandrang bidden zij nu, dat God in die toorn des ontfermens gedenken moge duidelijk laten blijken, dat Hij de barmhartige God is, en zij vaten van de barmhartigheid zijn. Zie, zelfs degenen, die onder de tekenen van Gods toorn liggen, moeten niet aan Zijn genade vertwijfelen, genade, loutere genade is het, waarheen wij moeten vluchten, en waarop wij als onze enigen pleitgrond, mogen en moeten vertrouwen. De profeet zegt niet: Gedenk van onze verdiensten. maar: Gedenk des ontfermens.

Het is de gewoonte onder Gods volk, wanneer het in ellende verkeert en haast wanhopig wordt, vroegere ondervindingen te herdenken en zich daarmee te verlevendigen, te gedenken de dagen van ouds. de jaren van de vervlogen eeuwen, Psalm 78:6. Daarop pleit het in zijn gebed tot God, en het behaagt Hem soms, Zelf daaraan te denken, Jesaja 63:11, "Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds." Dat is het wat de profeet hier doet, hij ziet terug naar het eerste ontstaan van het volk, toen het door wonderwerken uit Egypte gevoerd werd, uit het diensthuis, door de woestijn, een dor land, naar Kanaän, dat door machtige volken werd bewoond. Hij, die het eerst door zo'n reeks van bezwaren in Kanaän gebracht had kon het ook uit Babel terugbrengen, hoe groot ditmaal ook de moeilijkheden waren. Die oude wonderwerken, vroeger gewrocht, worden hier prachtig beschreven, om Gods volk in zijn tegenwoordige benauwdheid des te meer te sterken en zijn geloof te bevestigen.

I. God verscheen in heerlijkheid, gelijk noodt tevoren, vers 3, 4. *Hij kwam van Theman en de Heilige van de berg Paran.* Dit slaat op de zichtbare openbaring van Gods heerlijkheid, tot Hij Op de berg Sinai Zijn wet had gegeven, zoals ons Deuteronomium 33:2 vermeldt, waaraan deze woorden ontleend zijn. Toen kwam de Heer neer op de berg Sinai in een wolk, Exodus 19:20, en Zijn heerlijkheid was als een verterend vuur, niet alleen om de wet, die Hij gaf, in te scherpen, maar de pas geschonken verlossing vaster in hun geheugen te prenten en te verheerlijken, want het eerste woord, dat Hij sprak was: "Ik ben de Heer uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis, heb geleid Ik, die in deze heerlijkheid verschijn, ben de Auteur van die verschijning. Toen bedekte Zijn heerlijkheid de hemelen, die deze glorievolle verschijning weerspiegelden, ook het aardrijk was vol van Zijn lof, of van Zijn genade, gelijk sommigen lezen. Het volk zag op een afstand de wolk en het vuur op de top van de Sinaï en loofde de God Israëls. Of: de aarde was vol van de werken Gods, die te prijzen zijn. Er was een glans als van het licht, als het licht van de zon, wanneer die voortgaat in haar kracht, Hij had hoornen of lichtstralen (gelijk het juister vertaald wordt) in Zijn hand. De uitstraling van Zijn heerlijkheid verbreidde zich naar alle zijden rondom, en enige stralen aan dat licht ontleend, glansden van Mozes' aangezicht, toen hij van de berg van de heerlijkheid afkwam. Sommigen verstaan onder die hoornen, of die twee hoornen (want het woord is een tweevoud) in Zijn hand, de twee tafelen van de Wet, die wellicht, toen God ze Mozes ter hand stelde,

door heerlijkheid omgeven waren, met stralen verguld, overeenkomstig Deuteronomium 33:2 :Tot zijn rechterhand was een vurige wet aan hen. Er wordt aan toegevoegd: En aldaar was Zijn sterkte verborgen. Er was een verborgen macht in de stralen, die uit Zijn hand voortkwamen. De werking van deze macht, vergeleken met wat die had kunnen doen, verborg ze eer dan dat ze openbaarde, de geheimen van Zijn macht evenals die van Zijn wijsheid, zijn dubbel in wezen, Job 11:6.

II. God zond Egypte plagen, om de trotse Farao te verootmoedigen, dat hij Zijn volk liet gaan, vers 5. *Voor Zijn aangezicht ging de pestilentie*, die alle eerstgeborenen in Egypte in dezelfde nacht sloeg, *en de vurige kool ging voor Zijn voeten henen* toen, in de plaag des hagels, *vuur in het midden des hagels vervangen was*, Exodus 9:24. De Engelse kanttekening leest: vuur, vermengd met brandende krankheden, waarbij sommigen denken aan die, welke Egypte verwoestten, anderen aan die, welke het getal van de Kanaänieten verminderden, voordat Israël nog in het land gekomen was. Die vurige kool ging voor Zijn voeten heen, dat is: vergezeld Zijn komst, want die wacht op Zijn bevel, Hij zegt tot haar: "Ga", en ze gaat, "kom", en ze komt, "doe dat", en ze doet het.

III. Hij verdeelde het land Kanaän onder Zijn volk, en wierp de heidenen voor hun aangezicht uit, vers 6. *Hij stond en mat het land*, om alle stammen Israëls hun deel te geven, Deuteronomium 32:8, 9. Hij zag toe, en maakte de heidenen los, die het land bezaten, hoewel zij zich tegen Israël verbonden, verstrooide en versloeg de Heer ze voor Israëls aangezicht. Of: Hij spreidde zulk een sterke macht ten toon, dat alle volken van de aarde daardoor konden verhouwen worden. De gedurige, of eeuwige, bergen zijn toen verstrooid geworden, de heuvelen van de eeuwigheid hebben zich gebogen, de machtige vorsten van Kanaän, die zo sterk en machtig schenen als bergen en heuvelen, zijn verbroken, zij en hun koninkrijken zijn geheel en al ten ondergebracht. Of, de macht Gods openbaarde zich zo geweldig dat bergen en heuvelen schudden, ja zelfs Sinai beefde met de omringende heuvelen, Psalm 68:8, 9. Daaraan voegt de profeet toe: De gangen van de eeuw zijn Zijne, dat is: alle handelingen van Zijn voorzienigheid stemmen overeen met Zijn eeuwige raadsbesluiten, "Hij is immer dezelfde gisteren, heden en tot in alle eeuwigheid". Zijn verbond is onveranderlijk, en Zijn goedertierenheid is in van de eeuwigheid. Toen Hij de heidenen losmaakte, de volken Kanaäns verstrooide, zag ik de tenten van Kusan onder de ijdelheid, de gordijnen des lands van Midian schudden. Al de inwoners van de naburige landen werden opgeschrikt, en hoewel Israël niet opgedragen was, ook hen te verderven, noch hun land Israël was gegeven tot een erfelijke bezitting, toch achtten zij hun eigen huis in gevaar, toen dat van hun naaste in brand stond, en daardoor waren zij zeer verschrikt, vers 7. Balak, de koning van de Moabieten, bijvoorbeeld, Numeri 22:3, 4. Sommigen menen, dat de tenten van Kusan onder de ijdelheid waren, toen, in de dagen van Othniel, God Cuschan Rischathaim in diens hand overgaf, Richteren 3:8, en dat de gordijnen des lands van Midian schudden, toen, in Gideons tijd, het gerstebrood van de bergen kwam afrollen en de tenten van de Midianieten sloeg, Richteren 7:13.

IV. Hij deelde de Schelfzee en de Jordaan toen die Israëls voortgang in de weg stonden en deed waterstromen uit de rotssteen voortkomen, toen Israël dorst had, vers 8. Men zou menen, dat God *geen welgevallen aan de rivieren had, dat Hij ontstoken was tegen de rivieren en zijn verbolgenheid tegen de zee was*, want Hij deed ze vluchten voor Zijn aangezicht, toen *Hij op paarden reed en Zijn wagens heil waren*, als een veldheer aan het hoofd van zijn strijdmacht, in staat te verlossen. Zie, Gods wagens zijn niet zozeer wagens van Zijn glorie als wagenen van de legers voor Zijn volk, het is Zijn heerlijkheid Israëls Bevrijder te zijn. Hierop schijnt vers 15 te doelen: *Gij betrad met Uw paarden de zee*, de Schelfzee, in de wolk- en vuurkolom, de

wagen, door engelen getrokken, en paste U zo aan bij de langzame gang van Uw volk, gelijk Jacob om zijn tere kinderen en zogende schapen en koeien zich op zijn gemak als leidsman voegde, Genesis 33:13, 14. Hij leidde hen door de afgronden, als een paard in de woestijn, Jesaja 63:13, 14. Toen Israël op het punt stond Kanaän binnen te trekken, *ging de waterstroom door*, vers 10, dat is: de Jordaan, die toen haar oevers overstroomd had, werd verdeeld, Jozua 3:15. Zie, wanneer de bezwaren, die Israëls verlossing in de weg staan, onoverkomelijk schijnen, wanneer zij al hoger rijzen en over alle beletselen heenstromen, dan gebiedt God hun halt, laat ze doorgaan, en de weg ligt geëffend. Toen gaf de afgrond zijn stem, toen de Schelfzee en de Jordaan verdeeld werden, bruisten de wateren en maakten rumoer, als gevoelden zij het geweld, dat haar werd aangedaan, nu ze haar natuurlijke loop niet mochten vervolgen. Zij klaagden als het ware daarover, de afgrond hief zijn zijden op in de hoogte, want de wateren stonden op een hoop, Jozua 3:16 als wilden ze zich tegen Gods wil verzetten De afgrond gaf zijn stem en hief zijn zijden op in de hoogte, maar tevergeefs. De Heer in de hoogte was geweldiger dan zij, Psalm 93:3,4. Met de scheiding van de wateren van Schelfzee en Jordaan werd ook weder het schudden van de bergen vernomen, alsof het geweld, de wateren aangedaan, ook de omringende heuvelen aangreep, Psalm 114:3, 4. De zee zag het en vlood, de Jordaan keerde achterwaarts. De bergen sprongen op als rammen, de heuvelen als lammeren. De ganse schepping beefde, aarde en wateren trilden voor het aanschijn des Heeren voor het aangezicht van de machtige God Jakobs.

Vlied, waar gij wilt, o zee! en gij Jordaan, Houd in uw stortvloed, sla uw stroom in boeien Want God zal, als het Hem behaagt, voortaan Nieuw water uit de harde rots doen vloeien.

Gij hebt de rivieren van de aarde gekloofd, kanalen ontstonden in de woestijnen, opdat de wateren een bedding zouden vinden, welke uit de spleet van de rots te voorschijn kwamen om het leger van de kinderen Israëls te drenken en hen voortdurend te volgen. Zie, de God van de natuur regelt en verandert de gang van de natuur naar Zijn welbehagen, Hij verandert wateren in kristallijnen rotsen en rotsen in kristallen stromen.

V. Hij liet zon en maan stilstaan, om Israëls zegepraal mogelijk en volkomen te maken, vers 11. *De zon en de maan stonden stil in hun woning*, op het gebed van Jozua, opdat de Kanaänieten op hun vlucht de bescherming van de nacht niet zouden genieten, zij stonden stil in haar tent in de hemel, Psalm 19:5, te Gibeon en in het dal van Ajalon, Jozua.10:12, waar God Zijn heerschappij toonde, en de hemelbollen op die afstand moesten meewerken. Met het licht gingen Uw pijlen daarheen, met glans Uw bliksemende speer, zij volgden Israëls wapenen om ze te begunstigen, volgens hetgeen van Gods pijlen gezegd wordt, Psalm 45:6 (als Jonathans pijlen, 1 Samuel 20:20), en de speer, wier glinstering die van de vijandelijke speren overtrof, wees de weg aan, waarheen Gods hulp Israël zou zegenen en de vijand treffen, als toen de sterren uit haar loopplaats en tegen Sisera streden. Zie, de hemelbollen staan, evenals de aarde en de zeeën, gereed op Gods bevel, en dienen Israël, wanneer en zo als het Hem behaagt.

VI. Hij ging voort en voltooide Israëls zegepralen voor de volken Kanaäns en hun koningen, Hij heeft grote koningen geslagen en heerlijke koningen gedood, Psalm 136:17, 18. Hier wordt in den brede aan herinnerd als een gepaste plicht om God om uitredding uit de tegenwoordige nood te bidden, dat Hij Zijn volk weder mocht brengen naar het land, dat hun eenmaal, door zo machtig vele wonderen, ter bezitting geworden was.

1. Vele uitdrukkingen worden hier gebruikt om de verovering van Kanaän te beschrijven.

a. Uw boog werd ontbloot (Engelse vertaling), uit de koker te voorschijn gehaald, om Israël te helpen, om de vijand te verschrikken, en dan weer ingestoken en opnieuw uitgetrokken en niet voor goed opgeborgen, totdat de arbeid volbracht was.

b. Met gramschap trad Gij door het land, van het ene eind tot het andere, om dat goddeloze geslacht van de Kanaänieten niet langer in het bezit te laten van dat goede land. Hij trad "cum fastidio, met verachting" (naar sommigen vertalen), hun verbonden belachende.

c: Met toorn dorste Gij de heidenen, trad ze onder de voet, ja, trad ze uit gelijk graan uit de aren, om hen en wat zij hadden als spijs de kinderen Israëls te geven, Micha 4:13.

d. Hij doorwondde het hoofd van het huis van de goddeloze, hij vernietigde de stammen van de Kanaänieten, verwondde hun vorsten, de hoofden van de gezinnen, ja, sloeg hun het hoofd af en ontblootte zo de grond tot de hals toe. Zijn zij een gebouw? Zij zullen met de grond gelijk gemaakt worden. Zijn zij een lichaam? Zij worden tot aan de hals in de diepe modder gedompeld, zodat zij er niet weer uit kunnen komen noch zichzelf helpen. Hij heeft de koppen des Leviathans verpletterd, Psalm 74:14. Sommigen passen dit toe op de overwinning van Christus en de machten van de duisternis, waarin Hij zou verslaan degene, die het hoofd is over een groot land, Psalm 110:6..

e. Hij doorboorde met Zijn staven het hoofd van Zijn dorplieden, vers 14, met Israëls staven sloeg God het hoofd van de dorpen des vijands, hetzij Egypte, hetzij Kanaän, Staven hebben dezelfde uitwerking als zwaarden, wanneer het God belieft, er gebruik van te maken. De vijand kwam aan met de uiterste woede en verbolgenheid, als een wervelwind om mij te verstrooien, zegt Israël, zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af, Psalm 129:1, namelijk Farao, toen hij het najoeg naar de Rode Zee toe, hen stormde, en de koningen van Kanaän toen zij samen een verbond maakten om Israël te verderven. Zij verheugden zich, alsof zij de ellendige in het verborgen zouden opeten, zij waren zo zeker van hun succes als ooit een machtig man was, dat hij een arme zou ten onder brengen, die immers onmachtig was, hem te weerstaan, en zijn plan voerde hij heimelijk uit. Maar God verijdelde dit plan, en hun hoogmoed maakte hun val te smadelijker en Gods zorg voor Zijn volk te schitterenden.

f. *Hij betrad met Zijn paarden de zee*, vers 15, dat is: Hij zette Israëls zegepraal voort tot aan de Grote Zee, tegenover die grenzen van Kanaän waarover zij binnengetrokken waren, Hij maakte hen heren van het land, want niet door hun zwaard noch door hun arm hebben zij het land geërfd, Psalm 44:4. Nu,

2. Waren er drie dingen, die God op het oog had, toen Hij Israël zovele bloedige overwinningen over de Kanaänieten schonk:

a. Hij wilde daardoor de aan de vaderen gegeven belofte vervullen, het was om *de eden, aan de stammen gedaan, door het woord*, vers 9. Hij had gezworen, *dit land de stammen Israëls te zullen geven*, dat was Zijn eed *aan Izaäk, bevestigd aan Jakob* en menigmaal *aan de stammen* herhaald. *U zal Ik het land Kanaän geven*. Dit woord bevestigt God, hoe onwaardig Israël ook zijn moge, Deuteronomium 9:5, en hoe machtig vele ook zijn vijanden. Zie, wat God voor Zijn stammen doet, is volgens Zijn eden aan de stammen, naar Hij gesproken en gezworen heeft, want Hij is getrouw, die het beloofd heeft.

b. Hij wilde daardoor zijn volk Zijn goedertierenheid tonen, om Zijn betrekking tot hen en Zijn belangstelling in hen. Gij toogt uit tot verlossing Uws volks. Er is een volk in de wereld, dat Gods volk is, en hun zaligheid is wat Hij bij alle uitingen van Zijn voorzienigheid op het oog heeft. Eer zullen de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat enige schalm uit de gouden keten van hun zaligheid gebroken worde. Zelfs wat het meest onwaarschijnlijk lijkt, zal in Zijn overmogende hand tot hun zaligheid wederkeren, Filippenzen 1:19.

c. Hij wilde hierdoor een voorbeeld en type geven van de verlossing van de wereld door Jezus Christus. Het is tot verlossing voor Uw Gezalfde, met Jozua, die de legerscharen Israëls aanvoerde, en een type was van Hem, Wiens naam hij droeg, namelijk Jezus, onze Jozua. Wat God voor Zijn Israël van ouds deed, geschiedde met het oog op Zijn Gezalfde, om wille van de Middelaar die beide de Grondlegger en de Wachter van het verbond is. Het was een verlossing met Hem, want in alle verlossing, voor hen gewrocht, aanschouwt Hij het aangezicht van Zijn Gezalfde, Psalm 84:10, en doet alles door Hem.

Binnen de grenzen van deze weinige verzen vinden wij de profeet in de hoogste graad van ontzetting en de hoogste trap van jubel, beide vaak voorkomende onder Gods volk in deze wereld. In de hemel zal er geen ontzetting meer zijn, maar we! een eeuwigdurende jubel.

I. De profeet had voorzien, dat de vijanden van de kerk lang de bovenhand houden, en de kerk zelf lang lijden zou, en dat gezicht ontzet hem, vers 16. Hij gaat hier nog voort met wat hij in vers 2 gezegd had: *"Als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd. Toen ik hoorde, welke treurige tijden voor de kerk aanstaande waren werd mijn buik beroerd, voor de stem hebben mijn lippen gebeefd.* de tijding maakte zulk een indruk op mij, dat ik als een beroerte kreeg. Het bloed stroomde naar het hart terug, om dat te steunen als het gevaar liep te bezwijken, de uiterste delen van de ledematen waren bloedloos en *de lippen beefden.* ja, hij was zo zwak en zo onmachtig, zichzelf te helpen, dat het leek, of *verrotting in zijn gebeente gekomen was.* Geen kracht was in hem overgebleven, hij kon staan noch gaan, hij *werd beroerd in zijn plaats.* Beving overviel hem in zijn gehele lichaam, van binnen beefde hij, hij kon het niet weerstaan, hij was diep ontroerd, tot de dood toe, als eens onze Heiland, het haar van zijn lichaam was te berge gerezen van verschrikking van God, en hij vreesde voor Diens oordelen, Psalm 119:120. Een innig medelijden met de smarten van de kerk had hem aangegrepen, hij vreesde, dat die op haar ondergang mochten uitlopen en de naam van Israël uitgeroeid zou worden van de aarde. Ook achtte hij het geen schande of smaad, dat hij voor Gods woord beefde, maar erkende dat openlijk, want op dezulken ziet God in genade neer. Zeker, ik zal rusten ten dage van de benauwdheid. Zie, wanneer een dag van ellende nadert, dan is het van belang, ons daarop voor te bereiden, ons te voren te sterken, opdat wij in die dag rusten mogen. En de beste manier om die rust te verwerven, is tevoren te beven voor Gods woord en Zijn dreigingen. Hij, die gejuich in voorraad heeft voor degenen, die met tranen zaaien, heeft rust in voorraad voor hen, die voor Hem en Zijn woord beven. Goede hoop door genade, is gegrond op heilige vrees. Noach, die bevreesd geworden was, Hebreëen 11:7, toen hem de tijding gebracht werd van de gedreigde vloed, kreeg de ark als rustplaats in de dag van de ellende. De profeet zegt, wat hij in zijn vreesen zei. Hij vreest, dat als hij, de vijand, optrekken zal tegen het volk, de Chaldeën tegen Israël, hij het met benden aanvalle, overrompele, ja (gelijk de Engelse kanttekening zegt) met zijn legerscharen in stukken hakken zal, en dan roept hij uit: "Het is met ons allen gedaan, het ganse volk van de Joden is verloren en vergaan." Zie, wanneer de toestand slecht is, zijn wij geneigd, die nog erger voor te stellen en ons het ergste te denken.

II. Hij had zich de ervaringen van de kerk in vroeger eeuwen herinnerd en opgemerkt, wat grote dingen God voor Zijn volk gedaan had, daardoor verhief hij zich uit zijn vreze en herkreeg niet alleen zijn kalmte, maar viel voorts in een verrukking van heilige vreugde, "non obstante, niettegenstaande," ja lijnrecht tegenover de rampen, die hij tevoren had zien aankomen en dit niet voor zich zelf alleen, maar voor iedere gelovige Israëliet, ja voor iedere gelovige Christen.

1. Hij veronderstelt het verlies van alles wat tot dit leven behoort, niet slechts gemak en weelde, maar zelfs de noodzakelijke levensbehoeften, vers 17. Hongersnood is een van de meest gewone gevolgen van de oorlog, en allermeeft treft dit dengenen, die stil zitten en zich rustig houden. De profeet en zijn vrome vrienden zullen, wanneer de Chaldeeuwse legermacht komt, van alle have en goed beroofd worden. Of: hij ziet zich alles afgenomen door overstroming, droogte, hagelslag of iets anders, onmiddellijk uit Gods hand. Of: dat de ballingen in Babel de goede dingen uit hun eigen land zullen missen.

a. Hij veronderstelt, dat de vijgenboom niet zal bloeien, die hun een groot deel van hun voedsel oplevert, waarom wij dikwijls van een klomp vijgen lezen, dat er geen vrucht aan de wijnstok zal zijn, van welke zij hun drank hadden om hun hart vrolijk te maken, dat het werk van de vijgenboom zal liegen, met zijn olie, die als onze boter is, dus alle verwachtingen van de boomgaard teleurgesteld worden.

b. Hij veronderstelt, dat er geen koren voor brood zijn zal, dat de velden geen spijs voortbrengen, en dus, aangezien de koning zelfs van het veld gediend wordt, iedereen in de grootste verlegenheid zal geraken.

c. Hij veronderstelt, dat het vee zal omkomen bij gebrek aan voedsel, dat het veld moest opleveren, of door ziekte, of gedood of weggevoerd door de vijand: dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal. Zie, wanneer wij het volle genot van onze aardse zegeningen smaken, laat ons dan bedenken, dat er een tijd komen kan, waarin dat alles van ons wordt afgenomen, en daarom alles "gebruiken als niets bezittende, dus niet misbruiken," 1 Corinthiers 7:29, 30.

2. Hij besluit met een verzoeking en jubelkreet in God, ondanks dat alles, wanneer alles weg is, is God nog niet weg, vers 18 :*Zo zal ik nochtans in de Heer van vreugde opspringen*. Ik zal Hem hebben om mij te verheugen. *Ik zal verwachten haar wijnstok en haar vijgenboom*, Hoz. 2:11, 12. Maar zij, die, toen beide bomen bloeiden en vrucht droegen, God in alles erkenden, kunnen zich nog *in Hem verblijden*, wanneer alles leeg en dor is, zij kunnen neerzitten op een ellendige hoop puin, van alles beroofd. en dan nog zingen tot prijs en roem van God, de God huns heirs. Dit is de voornaamste grond van onze vreugde in God, dat Hij de God onzes heils is, de God van onze eeuwige zaligheid. En indien Hij dat is, dan mogen wij ons in onze grootste smarten in Hem verblijden, aangezien daardoor onze zaligheid niet belemmerd maar juist bevorderd wordt. Zie, vreugde in God is nooit ontijdig, ja, juist onze sterkte, wanneer verlies of kruis ons in deze wereld treft, dan komt het voor de dag, of wij onze hoop op tijdelijk goed hebben gesteld en daarvan ons geluk verwacht hebben. Zie, hoe de profeet triomfeert, vers 19 :*De Heer der Heeren is mijn sterkte*. Hij, die de God van onze zaligheid zal zijn ook in de toekomstige wereld, is tevens onze sterkte in deze, om ons op onze reis hier beneden te bepleiten en door alle moeilijkheden en tegenstand heen te helpen. Zelfs wanneer de levensmiddelen zijn afgesneden, zal het blijken, dat *de mens bij brood alleen niet leeft*, in het

gebrek aan brood zal de gunste Gods voorzien, en de troostvolle gemeenschap Zijns Geestes zal ons dan steunen.

a. Wij zullen versterkt worden voor onze geestelijke strijd en arbeid: "De Heer der Heeren is mijn sterkte, de sterkte van mijn hart."

b. Wij zullen vlug worden voor onze geestelijke wedloop: "Hij zal mijn voeten maken als van de hinden, dat ik met een verruimd hart de weg van Zijn geboden lopen en mijn moeite overwinnen kan."

c. Wij zullen in onze geestelijke ondernemingen slagen: "Hij zal mij doen treden op mijn hoogten, dat is: ik zal mijn doel bereiken, naar mijn eigen land wederkeren en op de hoogten des vijands treden", Deuteronomium 32:13, 33:29. De profeet, die zijn gebed met vreze en beven begonnen was, besluit met blijdschap en triomf, want het gebed is voor een begenadigde ziel de rust des harten. Toen Hanna gebeden had, ging zij haars weegs, en zij at, en haar aangezicht was haar zodanig niet meer 1 Samuel 1:18. Deze profeet doet dezelfde ervaring op en stelt die de opperzangmeester ter hand, ten dienste van de kerk, vooral in de dagen van de ballingschap. En, ofschoon toen de harpen aan de wilgen hingen, bestemt hij, in de hoop, dat zij eerlang weer ter hand genomen kunnen worden en de rechterhand geen nood meer heeft, zich zelf te moeten vergeten, zijn lied voor de Sigjonoth, veranderlijke wijzen, naar de veranderlijke zangen, en voor zijn Neginoth, het besnaarde instrument, vers 19. Hij, die bedroefd was geweest en gebeden had, kan nu gerust en vrolijk zijn en psalmen zingen.